

PEDERSÖRE

Välfärdsberättelse 2017 - 2021 och välfärdsplan 2023 - 2025

Godkänd av kommunfullmäktige 27.3.2023, § 16

Välfärdsberättelse 2017 – 2021

Välfärdsplan 2023 – 2025

INNEHÅLL

Bakgrund och beredning av välfärdsberättelsen 2017 – 2021 och välfärdsplanen 2023 - 2025.....	2
Övriga styrdokument.....	2
Kommunens organisation – strukturerna för främjande av hälsa och välfärd.....	3
Metod.....	4
Utvärdering av fullmäktigeperioden 2017 – 2021	5
Kommunens struktur och livskraft.....	5
Befolkningsstruktur	5
Ekonomi och sysselsättning.....	7
Hälsa och välmående	11
Barn, unga och barnfamiljer.....	15
Barn och ungas levnadsvanor	23
Barn och ungas fysiska kondition	26
Barn och ungas fritid	27
Kultur- och fritidstjänster för alla åldrar	30
Motion och rörelse	32
Integration	32
Avslutande sammanfattning	33
Välfärdsplan för åren 2023 - 2025	36

Bakgrund och beredning av välfärdsberättelsen 2017 – 2021 och välfärdsplanen 2023 - 2025

Kommunstrategin, Pedersöre - ett strå vassare, godkändes av kommunfullmäktige 22.3 2021. I strategin formar vi grunderna för vårt samhällsbyggande i Pedersöre fram till år 2025. I strategin formulerar vi vår samsyn kring de viktigaste målsättningarna och ger samtidigt uttryck för våra visioner och för vårt sätt att arbeta.

Pedersöre är en livskraftig kommun som ger invånarna grundtrygghet och livskvalitet. Det gör vi genom att med vår service trygga invånarnas hälsa och välfärd. Hälsa och välfärd ska främjas inom alla kommunala verksamhetsområden. Det förbättrar kommuninvånarnas livskvalitet, ökar sysselsättningen och produktiviteten samt förebygger ökningen av sociala problem och ojämlikheter.

Välfärdsberättelsen är en koncis och lättförståelig beskrivning av kommuninvånarnas hälsa och välfärd. I välfärdsberättelsen ingår statistiska nyckeltal som belyser trender och utvecklingsbehov. Välfärdsberättelsen är en del av kommunens strategiska ledning och den kommer att utnyttjas i planeringen av ekonomin och verksamheten.

Välfärdsberättelsen uppgörs en gång per fullmäktigeperiod.

Kommunerna inom social- och hälsovårdsverket (Jakobstad, Larsmo, Pedersöre, Nykarleby) utarbetade gemensamt en välfärdsberättelse för åren 2013 – 2016, som godkändes av kommunfullmäktige i Pedersöre 7.12.2015. I Pedersöre kommun har ingen välfärdsberättelse ännu uppgjorts för fullmäktigeperioden 2017 – 2021. Regionförvaltningsverket har 3.1.2022 uppmanat kommunen att utse ansvarspersoner och göra upp en välfärdsberättelse och en välfärdsplan för varje fullmäktigeperiod.

I och med de nya strukturerna för social- och hälsovården, när den nya samkommunen för Österbottens välfärdsområde inledde sin verksamhet 1.1.2022, tillsatte kommunfullmäktige en vård- och omsorgssektion som har det övergripande ansvaret för att koordinera arbetet med uppgörande av kommunens välfärdsberättelse. Vård- och omsorgssektionen har utsett kultur- och välfärdschefen till kontaktperson för välfärdsarbetet i Pedersöre kommun.

Från och med 1.1.2023 träder ny lagstiftning i kraft och även räddningsverken överförs till välfärdsområdet. Kronoby kommun hör från 1.1.2023 till Österbottens välfärdsområde. I Österbotten har kuratorerna och skolpsykologerna överförts från kommunerna till välfärdsområdet från 1.8.2022. Ansvaret för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och för typ-verksamheten, dvs. Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, övergår till välfärdsområdet vid årsskiftet 2022 - 2023.

ÖVRIGA STYRDOKUMENT

Utöver kommunstrategin och välfärdsberättelsen finns det andra planer som uppgjorts på regional nivå och som kompletterar arbetet för att främja hälsan och välfärden.

Enligt barnskyddslagen (§ 12) ska en **välfärdsplan för barn och unga** göras upp och ses över minst vart fjärde år. I Jakobstadsregionen har de tidigare uppgjorda välfärdsplanerna utarbetats gemensamt för regionens kommuner Nykarleby, Pedersöre, Jakobstad och Larsmo. Den första välfärdsplanen för

barn och unga i regionen gjordes upp år 2010 och den andra 2016. En ny gemensam regional välfärdsplan för barn och unga har färdigställts och presenterades hösten 2021. Planen gäller för åren 2021 – 2025.

Enligt lagen om främjande av integration (§ 32) ska kommunen eller flera kommuner tillsammans för att främja integrationen och stärka det sektorsövergripande samarbetet göra upp ett **program för integrationsfrämjande** som godkänns i respektive kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Kommunerna i Jakobstadsregionen har haft ett gemensamt integrationsprogram sedan år 2010, då en gemensam integrationsenhet grundades. Integrationsprogrammet 2022 - 2025 godkändes av kommunfullmäktige i Pedersöre 7.12.2021.

I samarbete med äldreråden i samarbetsområdet har en arbetsgrupp tillsatt av Social- och hälsovårdsnämnden uppgjort en **plan för den äldre befolkningens välbefinnande** för åren 2018 - 2021. Planen bygger på lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre.

Styrgruppen för den regionala elevvården i Jakobstad, Pedersöre, Nykarleby och Larsmo har utarbetat en grund för **en gemensam rusmedelsplan** för perioden 2019 - 22. Den Österbottniska drogforebyggande modellen PEPP (Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön malli) har utarbetats av Nykterhetsförbundet Hälsa och trafik som ett komplement till skolornas rusmedelsforebyggande plan. Från och med 2023 ställs nya krav på kommunernas rusmedelsforebyggande arbete, i och med att Österbottens välfärdsområde inkluderar alla åldersgrupper i det forebyggande rusmedelsarbetet. En regional plan för det rusmedelsforebyggande arbetet är påbörjad och där framställs rekommendationer för vad kommunen ska göra för att stöda forebyggande inom alla åldersgrupper.

En gemensam regional **klimatstrategi** för åren 2021 - 2030 har godkänts av Jakobstadsregionens fem kommun- och stadsfullmäktigen. Klimatstrategin har utarbetats inom projektet Klimatsmarta tillsammans, som finansierades av Miljöministeriet, Staden Jakobstad, Nykarleby stad, Kronoby kommun, Pedersöre kommun och Larsmo kommun. Utarbetandet av strategin har även skett i samarbete med Jakobstadsregionens utvecklingsbolag Concordias CERM-projekt.

Miljöhälsans uppgift är att övervaka den livsmiljö som påverkar människans hälsa samt djurens hälsa och välbefinnande. Miljöhälsan ansvarar bl.a. för övervakningen av boendehälsan, livsmedel, tobakslagen, hushålls- och badvatten samt för ordnandet av djurskydd och veterinärtjänster. Pedersöre kommun är från 1.1.2022 ansvarskommun för miljöhälsan i Jakobstad, Nykarleby, Larsmo och Pedersöre. Miljöhälsan uppgör tillsynsplaner för miljö- och hälsoskyddet, djurens hälsa och välfärd samt för veterinärtjänster som kommunerna anordnar. Tillsynsplanerna uppdateras årligen.

KOMMUNENS ORGANISATION – STRUKTURERNA FÖR FRÄMJANDE AV HÄLSA OCH VÄLFÄRD

Kommunfullmäktige ansvarar för beslut som främjar hälsa och välfärd i kommunen. Fullmäktige ålägger olika verksamhetsområden att beakta välfärds- och hälsoaspekterna i sin verksamhet.

Pedersöre är organiserad i sex avdelningar: förvaltningsavdelningen, ekonomiavdelningen, tekniska avdelningen, kulturavdelningen, avdelningen för utbildning och fostran samt miljöhälsovården. Den politiska organisationen är indelad i en kommunstyrelse med fyra sektioner samt sju nämnder. Från och med 1.1.2022 är antalet nämnder åtta i och med att det regionala ansvaret för miljöhälsovården överfördes till Pedersöre kommun.

Den lagstadgade revisionsnämnden har bland annat till uppgift att enligt 121 § i kommunallagen bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen. Med

denna befogenhet ska revisionsnämnden också aktivt ta ställning till läget för främjandet av hälsa och välfärd och till hur de mål som kommunen ställt upp har nåtts i kommunen.

Enligt kommunallagen (410/2015, 26 - 28 §§) ska kommunstyrelsen inrätta äldreråd, råd för personer med funktionsnedsättning och ungdomsfullmäktige för att garantera möjligheterna för personer från de här befolkningsgrupperna att delta och påverka.

Kommunstyrelsen har godkänt instruktioner för respektive påverkansorgan. Ungdomsrådet har 10 medlemmar i ålder 14 - 20 år och varje medlem har en personlig ersättare. Handikapprådet (från och med 1.8.2021 rådet för personer med funktionsnedsättning) har åtta medlemmar med personliga ersättare, där handikappföreningarna får utse fem av medlemmarna. Äldrerådet har åtta medlemmar med personliga ersättare, dessa väljs på förslag av pensionärsföreningarna i kommunen så att varje pensionärsförening är representerad.

METOD

För arbetet med välfärdsberättelsen har vård- och omsorgssektionen tillsatt en välfärdsgrupp. Välfärdsgruppen är en tväradministrativ arbetsgrupp med tjänsteinnehavare från alla sektorer.

Välfärdsgruppen består av följande medlemmar:

Ulrika Stenmark, kultur- och välfärdschef

Pontus Backlund, idrottssekreterare

Jennie Lassfolk, skolkurator

Anna-Karin Pensar, planläggare/ Hans Björklund, mästare för yttre områden

Nina Perälä Nyman, sysselsättningskoordinator

Carina Wärn, förvaltningschef/ Stefan Svensfors, kommundirektör

Vid utarbetandet av välfärdsberättelsen har man utnyttjat uppgifter från statistik- och indikatorbanken Sotkanet.fi samt resultaten från undersökningen Hälsa i skolan. Indikatorerna som granskas i denna välfärdsberättelse grundar sig på de indikatorer som undersöktes i välfärdsberättelsen 2013 - 2016, på de s.k. välfärdsindikatorerna som i fortsättningen kommer att användas som grund för utdelning av statsandelar till kommunerna samt på indikatorer som vi inom välfärdsgruppen har bedömt vara speciellt viktiga för att visa situationen för Pedersöre kommun.

Till jämförelsekommuner har vi valt Jakobstadsregionens kommuner, landskapet Österbotten och hela landet. Tidsjämförelsen omspannar mandatperioden 2017 till 2021. Som jämförelse med tidigare mandatperiod har även statistik från år 2016 inkluderats i siffrorna.

Utvärdering av fullmäktigeperioden 2017 – 2021

KOMMUNENS STRUKTUR OCH LIVSKRAFT

Befolkningsstruktur

Befolkningen i Pedersöre var 11 172 personer 31.12.2021. Av dem hade 88,8 % svenska som modersmål, 8,3 % finska som modersmål och 2,9 % något annat språk som modersmål. Andelen invånare med annat modersmål än svenska eller finska har ökat något, från 2,4 % år 2017 till 2,9 % vid ingången av år 2022.

Den senaste befolkningsprognosen fram till år 2040 visar att befolkningen i Pedersöre förväntas öka med 176 personer jämfört med situationen 31.12.2021.

Befolkning 31.12

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hela landet	totalt	5 503 297	5 513 130	5 517 919	5 525 292	5 533 793	5 548 241
Österbotten		176 729	176 272	176 193	175 923	175 816	176 041
Jakobstad		19 377	19 379	19 278	19 208	19 066	19 097
Kronoby		6 620	6 531	6 509	6 428	6 416	6 442
Larsmo		5 176	5 264	5 340	5 417	5 534	5 622
Nykarleby		7 516	7 521	7 455	7 464	7 479	7 497
Pedersöre		11 067	11 084	11 016	11 081	11 174	11 172

Befolkningsprognos 2040 (beräknad 2021)

		2021
Hela landet	totalt	5 588 011
Österbotten		169 533
Jakobstad		17 555
Kronoby		5 556
Larsmo		6 744
Nykarleby		6 979
Pedersöre		11 348

Annat modersmål än finska, svenska eller samiska / 1 000 invånare

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hela landet	totalt	64,3	67,7	71,0	74,7	78,2	82,6
Österbotten		62,8	66,4	69,3	71,7	74,6	78,1
Jakobstad		80,8	85,6	89,9	93,7	100,0	107,5
Kronoby		29,3	31,7	32,7	35,0	38,0	41,1
Larsmo		20,1	24,3	21,9	25,5	28,4	26,1
Nykarleby		60,4	64,6	67,2	74,4	78,5	80,4
Pedersöre		22,4	23,6	25,4	28,3	30,5	28,7

Under perioden 2017 – 2021 har befolkningen ökat med 90 personer. Nettoflyttningen, d.v.s. skillnaden mellan antalet utflyttare och inflyttare till kommunen, var negativ under perioden. Även i Österbotten som helhet har nettoinflyttningen varit negativ under hela perioden.

Nettoflyttning mellan kommuner / 1000 invånare

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hela landet	totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Österbotten		-5.6	-7.9	-3.9	-5.6	-5.0	-4.1
Jakobstad		-6.6	-5.8	-7.1	-6.4	-10.8	-3.8
Kronoby		-5.6	-12.6	-3.4	-10.8	-4.4	0,9
Larsmo		-8.1	0,0	-1.7	0,6	6,4	0,5
Nykarleby		-13.5	-3.6	-8.7	-5.9	-4.3	-1.7
Pedersöre		-10.8	-7.5	-11.7	-4.3	-3.4	-5.6

Demografisk försörjningskvot

Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer i åldrarna under 15 år samt 65 år och över som det finns per 100 personer i arbetsför ålder (15–64 år). Ju större antal barn och/eller pensionärer, desto högre är försörjningskvoten. Den demografiska försörjningskvoten för Pedersöre har ökat under perioden 2017 – 2021.

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hela landet	totalt	59,1	60,1	60,8	61,4	61,9	62,4
Österbotten		64,6	65,7	66,4	67,2	67,7	67,9
Jakobstad		68,8	69,6	70,3	70,7	71,8	71,3
Kronoby		70,8	72,6	73,6	74,7	75,2	76,3
Larsmo		77,9	78,9	77,6	77,8	78,6	78,9
Nykarleby		73,9	74,5	75,9	77,8	78,7	79,0
Pedersöre		69,7	70,6	71,2	71,3	72,3	72,4

Barnfamiljer

Antalet familjer i Pedersöre har ökat något under perioden. En familj utgörs av sammanboende gifta eller samboende par och av deras barn, av endera föräldern tillsammans med sina barn, samt av gifta och samboende par utan barn. Av det totala antalet familjer är 45,2 % barnfamiljer. I motsats till övriga landet har andelen barnfamiljer med bara en förälder inte ökat i Pedersöre.

			2016	2017	2018	2019	2020
Barnfamiljer, % av familjerna info ind. 179	Hela landet	totalt	38,6	38,5	38,3	38,0	37,9
	Österbotten		38,9	39,0	38,9	38,9	38,6
	Jakobstad		36,2	36,3	36,5	36,5	36,5
	Kronoby		36,6	36,8	36,1	35,3	35,3
	Larsmo		50,7	51,2	51,3	50,6	50,3
	Nykarleby		37,7	38,4	38,1	38,2	37,3
	Pedersöre		44,4	44,5	44,5	45,0	45,2
Familjer med bara en förälder, % av barnfamiljerna info ind. 74	Hela landet		21,6	22,0	22,5	22,9	23,3
	Österbotten		14,7	14,9	15,2	15,6	15,8
	Jakobstad		17,6	17,8	17,8	17,8	18,7
	Kronoby		7,9	8,1	9,3	9,3	8,8
	Larsmo		4,6	4,8	6,2	6,0	5,9
	Nykarleby		9,7	10,2	10,5	11,0	9,6
	Pedersöre		6,5	7,1	7,7	7,3	6,8

Ekonomi och sysselsättning

Ginikoefficienten (indikator 3126) mäter inkomstfördelningen. Ju större värde ginikoefficienten får desto ojämnare är inkomstfördelningen. I Pedersöre låg ginikoefficienten år 2020 på 22,6 och i landet som helhet på 27,7. Ginikoefficienten har stigit något under mandatperioden 2017 - 2021.

Ginikoefficienten

		2016	2017	2018	2019	2020
Hela landet	totalt	27,2	27,7	28,1	27,9	27,7
Österbotten		24,9	25,0	25,4	25,2	25,1
Jakobstad		24,1	24,5	25,8	23,9	25,2
Kronoby		23,9	23,5	23,8	24,2	25,5
Larsmo		21,4	20,5	21,0	20,9	20,8
Nykarleby		26,5	25,8	27,7	26,6	26,0
Pedersöre		21,3	21,2	22,0	21,8	22,6

Andelen mottagare av utkomststöd har ökat något under de senaste åren, men andelen är fortfarande låg jämfört med hela Österbotten och hela landet. Av 18–24-åringarna mottog 2,7 % utkomststöd år 2021 (indikator 405). Andelen barnfamiljer som fått långvarigt utkomststöd av det totala antalet barnfamiljer var år 2021 0,4 % (ind. 5097). Av befolkningen i åldern 65 år och äldre var andelen mottagare av utkomststöd i det närmaste 0 % (ind. 3559). Indikatorerna visar att Pedersöre har en lägre andel utkomststödtagare i samtliga grupper än landet som helhet. Även andelen personer över 65 år som får full folkpension är lägre i Pedersöre än i övriga landet (ind. 313).

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
18 - 24-åriga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder info ind. 405	Hela landet	totalt	15,2	18,8	17,6	16,7	18,5	16,6
	Österbotten		8,7	12,0	11,4	11,0	11,6	10,0
	Jakobstad		13,7	18,5	17,2	17,2	17,0	16,7
	Kronoby		3,9	5,9	3,8	3,9	6,9	5,4
	Larsmo		2,3	1,8	2,4	1,9	3,0	1,6
	Nykarleby		3,8	4,9	5,6	5,4	6,6	4,9
	Pedersöre		1,9	2,7	2,5	3,8	2,8	2,7
25 - 64-åriga långvariga mottagare av utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder info ind. 234	Hela landet		2,5	2,8	2,9	2,7	2,8	2,7
	Österbotten		1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5
	Jakobstad		2,2	2,3	2,5	2,3	2,4	2,4
	Kronoby		0,4	0,3	0,4	0,6	0,4	0,5
	Larsmo		0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4
	Nykarleby		0,5	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
	Pedersöre		0,3	0,2	0,5	0,3	0,6	0,4
Barnfamiljer som långvarigt fått utkomststöd, % av barnfamiljerna info ind. 5097	Hela landet		3,0	3,3	3,4	3,1	3,0	2,8
	Österbotten		2,0	1,8	1,9	1,7	1,5	1,5
	Jakobstad		3,7	3,3	3,8	3,1	3,2	2,7
	Kronoby				0,7	0,9	0,7	
	Larsmo				0,7	0,7		
	Nykarleby		0,7	0,7	0,6	0,7	0,6	0,9
	Pedersöre				0,7	0,5	0,8	0,4
Personer i åldrarna 65 år och över som fått full folkpension, % av befolkningen i samma ålder info ind. 313	Hela landet		2,1	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8
	Österbotten		1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3
	Jakobstad		1,7	1,8	1,5	1,5	1,5	1,4
	Kronoby		1,1	1,1	1,0	1,0	0,8	0,9
	Larsmo		1,9	1,7	1,3	1,1	1,1	1,2
	Nykarleby		1,2	1,3	1,3	1,3	1,1	1,1
	Pedersöre		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Utkomststödstagare i åldrarna 65 år och över, % av befolkningen i samma ålder info ind. 3559	Hela landet		1,7	1,8	1,9	1,9	1,8	1,7
	Österbotten		1,0	1,0	1,0	1,2	1,2	1,1
	Jakobstad		1,2	1,5	1,4	1,6	1,6	1,5
	Kronoby		0,9	0,7	0,7	0,8	1,3	0,8
	Larsmo			0,8				
	Nykarleby		0,6	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
	Pedersöre		0,5		0,5	0,5	0,3	

Utkomst, utbildning och sysselsättning

Kommunens allmänna risk för fattigdom (ind. 3099) har hållits på en jämn nivå och är låg jämfört med landet i övrigt. Indikatorn visar den procentuella andelen personer som bor i hushåll med låga inkomster av alla personer som bor i området. Gränsen för låg inkomst är 60 procent av de finländska

hushållens disponibla ekvivalenta medianinkomst (enligt den förnyade OECD- skalan) respektive år. Även risken för fattigdom bland barn (ind. 228) är på en låg nivå jämfört med övriga landet.

			2016	2017	2018	2019	2020
Kommunens allmänna risk för fattigdom info ind. 3099	Hela landet	totalt	12,7	12,8	13,1	13,4	12,5
	Österbotten		11,6	11,9	12,1	12,4	11,6
	Jakobstad		12,0	12,2	12,0	12,3	10,9
	Kronoby		8,6	9,3	9,5	10,1	9,0
	Larsmo		6,4	7,3	7,5	7,1	6,2
	Nykarleby		10,0	9,8	9,9	11,3	10,8
	Pedersöre		7,1	7,1	8,1	7,4	6,3
Risk för fattigdom bland barn info ind. 228	Hela landet		11,7	11,8	12,2	12,4	11,1
	Österbotten		10,1	10,6	11,0	11,1	9,9
	Jakobstad		12,0	12,9	12,8	12,6	10,4
	Kronoby		8,9	9,5	8,9	9,9	7,9
	Larsmo		8,3	9,8	10,6	9,8	8,0
	Nykarleby		9,1	9,2	8,6	12,4	12,3
	Pedersöre		7,2	7,8	10,1	7,9	6,5

Utbildningsnivån (ind. 180) i Pedersöre och Finland ökar konstant. Utbildningsnivån mäts genom den genomsnittliga utbildningslängden för befolkningen efter grundskolan. Befolkningen i Pedersöre har i medeltal studerat 3,4 år efter avslutad grundskola. Andelen ungdomar utanför utbildningssystemet (ind. 3219) har ökat något, men är ändå relativt låg.

			2016	2017	2018	2019	2020
17 - 24-åriga personer utanför utbildningssystemet, % av befolkningen i samma ålder info ind. 3219	Hela landet	totalt	8,3	8,1	7,9	7,5	7,3
	Österbotten		6,9	6,6	6,5	6,5	6,4
	Jakobstad		12,1	11,0	10,7	10,7	10,5
	Kronoby		4,6	3,7	4,6	5,1	6,0
	Larsmo		5,9	6,2	7,9	6,3	6,4
	Nykarleby		8,2	7,8	8,4	8,9	10,3
	Pedersöre		5,1	5,1	4,4	5,9	6,6
Mått för utbildningsnivå info ind. 180	Hela landet		360,7	366,7	375,2	379,7	384,2
	Österbotten		348,1	355,5	364,2	368,2	372,3
	Jakobstad		321,7	329,4	337,8	340,6	344,6
	Kronoby		297,9	306,6	314,0	318,4	320,1
	Larsmo		316,3	325,9	334,5	339,3	344,4
	Nykarleby		302,0	309,0	317,9	321,4	325,0
	Pedersöre		313,7	322,3	328,3	331,4	335,8

Arbetslösheten har under perioden 2017 - 2021 minskat i hela landet. För Pedersöre var 3,0 % av arbetskraften anmäld som arbetssökande år 2021. De långtidsarbetslösa utgjorde år 2017 1,1 % av arbetskraften. År 2021 hade siffran sjunkit till 0,8 %. En långtidsarbetslös är en arbetslös arbetssökande som utan avbrott har varit arbetslös i minst ett år.

Som svårssysselsatta personer räknas långtidsarbetslösa, periodiskt arbetslösa, personer som blivit arbetslösa efter att ha omfattats av en åtgärd och arbetslösa som upprepade gånger placerats i en åtgärd. Indikatorn ”Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet) visar andelen svårssysselsatta personer i åldern 15–64 år. De svårssysselsatta har ställts i relation till befolkningen i samma ålder, eftersom denna grupp också innehåller personer som inte hör till arbetskraften. De svårssysselsatta har för Pedersöres del hållits på en konstant nivå och utgjorde år 2021 1,2 % av befolkningen i samma ålder. År 2017 var siffran 1,7 %.

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arbetslösa ungdomar, % av arbetskraften i åldrarna 18 - 24 år info ind. 189	Hela landet	totalt	17,0	14,4	12,2	11,5	16,7	14,0
	Österbotten		11,1	9,1	7,5	6,9	10,4	7,3
	Jakobstad		15,7	12,0	10,1	9,6	13,2	9,1
	Kronoby		5,9	5,4	5,5	4,7	7,0	5,1
	Larsmo		3,3	1,2	1,5	1,3	3,7	
	Nykarleby		6,8	4,5	3,1	3,7	8,3	5,5
	Pedersöre		3,8	2,9	2,8	2,0	4,0	2,8
Arbetslösa, % av arbetskraften info ind. 181	Hela landet		13,2	11,5	9,7	9,2	13,0	11,4
	Österbotten		9,0	7,9	6,4	5,9	9,5	6,7
	Jakobstad		10,9	9,2	7,3	6,9	10,7	7,8
	Kronoby		6,0	5,2	4,3	3,9	5,9	4,3
	Larsmo		4,6	3,2	2,6	2,2	4,1	2,3
	Nykarleby		5,6	4,6	3,7	3,5	6,5	4,2
	Pedersöre		4,1	3,6	2,9	2,4	5,4	3,0
Långtidsarbetslösa, % av arbetskraften info ind. 3562	Hela landet		4,7	4,0	2,9	2,4	2,9	4,1
	Österbotten		2,5	2,4	1,7	1,4	1,7	2,0
	Jakobstad		3,0	2,6	1,8	1,5	1,7	2,0
	Kronoby		1,6	1,4	1,2	0,9	1,0	1,2
	Larsmo		1,1	1,0	0,5	0,4	0,5	0,5
	Nykarleby		1,4	1,4	1,0	0,7	0,9	1,0
	Pedersöre		1,2	1,1	0,7	0,6	0,7	0,8
Svårssysselsatta (strukturell arbetslöshet), % av 15 - 64-åringarna info ind. 3071	Hela landet		6,2	5,6	4,6	4,2	4,6	5,3
	Österbotten		3,8	3,7	3,1	2,8	3,1	3,1
	Jakobstad		4,8	4,3	3,5	3,2	3,5	3,6
	Kronoby		2,1	2,1	1,9	1,7	1,6	1,9
	Larsmo		1,6	1,3	1,0	0,9	1,0	0,9
	Nykarleby		1,9	1,9	1,6	1,5	1,6	1,6
	Pedersöre		1,7	1,6	1,2	1,1	1,1	1,2

Boende

Antalet hushåll i Pedersöre ökar hela tiden (ind. 2443). År 2021 fanns det 4 045 bostadshushåll i Pedersöre. Av dem var 27,5 % trångbodda bostadshushåll med barn (indikator 190). Trångbodda anses de vara som bor fler än en person per rum, köket inte medräknat. Andelen trångbodda bostadshushåll med barn har minskat under åren 2017 – 2021 och andelen är i stort sett samma som i hela landet i medeltal.

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bostadshushåll totalt, antal info ind. 2443	Hela landet	totalt	2 654 657	2 680 077	2 705 499	2 734 219	2 766 679	2 793 636
	Österbotten		80 393	80 550	80 921	81 474	82 101	82 628
	Jakobstad		9 113	9 128	9 070	9 146	9 149	9 213
	Kronoby		2 637	2 602	2 643	2 635	2 659	2 676
	Larsmo		1 611	1 643	1 693	1 720	1 777	1 798
	Nykarleby		3 217	3 210	3 208	3 219	3 226	3 232
	Pedersöre		3 922	3 953	3 934	3 970	4 006	4 045
Trångbodda bostadshushåll med barn, % av alla bostadshushåll med barn info ind. 190	Hela landet		29,8	29,8	29,5	29,1	28,7	28,1
	Österbotten		27,8	27,7	27,5	27,0	27,0	26,7
	Jakobstad		28,0	28,4	28,8	28,6	28,4	29,0
	Kronoby		25,4	25,4	22,9	21,5	22,3	22,0
	Larsmo		43,6	43,0	40,7	37,4	37,4	36,1
	Nykarleby		26,7	27,6	26,6	27,1	26,9	27,1
	Pedersöre		30,0	30,7	29,0	28,6	28,3	27,5

Andelen en persons hushåll med personer över 75 år (indikator 2451) har minskat under perioden, från 49,9 % år 2017 till 44,2 % år 2021.

Valdeltagande i kommunalvalen (%)

Valdeltagandet är en viktig faktor för befolkningens delaktighet. Valdeltagandet har traditionellt varit livligt i Pedersöre, men trenden visar ändå att röstningsprocenten sjunker också här.

		2017	2021
Hela landet	totalt	58,9	55,1
Österbotten		66,6	61,2
Jakobstad		64,2	57,4
Kronoby		76,4	66,8
Larsmo		82,5	77,2
Nykarleby		68,5	65,2
Pedersöre		76,6	72,7

Hälsa och välmående

Antalet läkarbesök inom primärvården har hållits rätt konstant under de senaste åren (indikator 1080). I statistiken ingår alla typer av öppenvårdsbesök och en patient kan ha besökt läkare vid ett flertal tillfällen. År 2021 registrerades 1637 läkarbesök/1000 invånare. Andelen öppenvårdsklienter inom missbrukarvården (indikator 1271) visar rätt stora variationer mellan olika år (4,5/1000 invånare år 2021). Jämfört med landet i övrigt ligger Pedersöre ändå på en låg nivå. Antalet läkarbesök/1000 invånare vid familjerådgivningsbyrå inom primärvårdens öppenvård (indikator 2365) har ökat något men ligger fortfarande på en låg nivå. Läkarbesöken inom familjeplaneringsrådgivningen inkluderar läkarbesök på hälsovårdscentralernas moderskaps- och familjeplanerings-/ preventionsrådgivningar.

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal läkarbesök inom den öppna primärvården (alla kontakttyper)/1 000 invånare info ind. 1080	Hela landet	totalt	2 113	2 197	2 156	2 054	1 835	1 890
	Österbotten		1 534	1 556	1 586	1 549	1 506	1 598
	Jakobstad		1 848	1 684	1 760	1 849	1 805	1 938
	Kronoby		1 230	2 328	2 024	1 598	1 560	2 004
	Larsmo		1 437	1 194	1 169	1 300	1 380	1 612
	Nykarleby		2 557	2 385	2 460	2 403	2 354	2 478
	Pedersöre		1 570	1 368	1 424	1 523	1 478	1 637
Läkarbesök på familjerådgivningsbyrå inom primärvårdens öppenvård / 1 000 invånare info ind. 2365	Hela landet		12	12	12	12	11	10
	Österbotten		12	12	12	13	12	10
	Jakobstad		6	6	5	7	7	8
	Kronoby		0	1	1	3	2	1
	Larsmo		5	4	4	8	6	4
	Nykarleby		9	11	10	10	3	4
	Pedersöre		5	5	4	7	8	7
Öppenvårdsklienter inom missbrukarvården / 1 000 invånare info ind. 1271	Hela landet		8,2	8,0	7,4	7,0	6,1	5,8
	Österbotten		8,7	12,0	11,8	14,1	12,2	12,9
	Jakobstad		12,6	20,2	15,2	19,1	13,4	13,6
	Kronoby			3,8	4,1	2,2	3,7	5,0
	Larsmo			4,2	0,0	11,8	4,0	3,4
	Nykarleby		6,0	2,3	4,4	9,9	4,4	5,2
	Pedersöre		4,1	2,9	4,7	8,7	4,7	4,5

Personer i åldrarna 25–64 år som fått sjukdagpenning på grund av psykisk ohälsa (indikator 2345, per 1 000 i samma ålder) har under perioden ökat från 25,7 till 34,8.

Vårdperioderna i anslutning till hem- och fritidsolycksfall /10 000 invånare (indikator 3952) uppvisar rätt stora variationer från år till år.

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Personer i åldrarna 25 - 64 år som fått sjukdagpenning på grund av psykisk ohälsa / 1 000 i samma åldrar info ind. 2345	Hela landet	totalt	18,5	21,1	23,6	26,5	26,9	30,4
	Österbotten		24,3	26,4	28,7	31,4	31,6	35,1
	Jakobstad		27,7	32,1	32,1	37,1	39,2	37,7
	Kronoby		22,8	23,3	27,9	31,7	30,5	34,1
	Larsmo		19,8	25,6	27,2	31,8	37,2	32,4
	Nykarleby		27,0	28,3	25,6	29,9	29,2	32,4
	Pedersöre		25,0	25,7	30,9	37,1	36,4	34,8
Vårdperioder i anslutning till hem- och fritidsolycksfall / 10 000 invånare info ind. 3952	Hela landet		148,8	143,1	151,6	154,1	144,3	141,6
	Österbotten		132,3	125,3	155,6	158,0	156,5	109,5
	Jakobstad		176,7	139,8	189,9	164,2	166,2	161,4
	Kronoby		120,3	123,2	190,2	224,2	214,9	227,1
	Larsmo		124,0	136,0	92,4	93,0	120,5	73,5
	Nykarleby		96,8	126,4	138,9	147,5	131,2	100,2
	Pedersöre		121,6	110,2	110,4	125,8	128,5	102,9

THL:s sjuklighetsindex uppdateras inte mera efter år 2019. Indexet har utarbetats för att mäta förändringar i den regionala variationen i fråga om sjuklighet och i sjukligheten i enskilda regioner. Förekomsten av de flesta sjukdomar varierar mycket mellan olika åldersgrupper, vilket innebär att åldersstrukturen i en region har stor inverkan på sjuklighetsnivån. Det åldersstandardiserade indexet beskriver den del av skillnaderna mellan områdena som inte beror på att åldersstrukturerna ser olika ut. Indexets värde är större ju vanligare sjuklighet är i regionen.

		2016	2017	2018	2019
Hela landet	totalt	107,6	104,8	102,6	100,0
Österbotten		95,2	92,8	89,7	87,5
Jakobstad		109,6	108,2	107,4	103,0
Kronoby		90,6	86,3	83,0	82,2
Larsmo		87,5	84,9	79,0	69,4
Nykarleby		88,5	85,8	83,0	80,2
Pedersöre		88,9	88,4	87,2	86,6

Den äldre befolkningens hälsa och välfärd

Statistik över vårdperioden i anslutning till fallolyckor bland 65 år fyllda är en av de indikatorer som ska följas upp och som kommer att påverka kommunens tilldelning av statsandelar. Tabellen visar antalet vårdperioder för patienter som fyllt 65 år och som på grund av fallolyckor fått sjukhusvård under året per 10 000 invånare i samma ålder.

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hela landet	totalt	376,3	368,0	375,6	380,8	359,5	342,7
Österbotten		364,1	329,2	398,7	360,3	377,1	263,5
Jakobstad		432,1	337,5	423,2	350,0	348,9	351,7
Kronoby		282,6	317,4	538,0	446,1	481,5	476,0
Larsmo		436,0	386,2	52,4	205,4	250,2	183,2
Nykarleby		273,3	290,3	312,7	393,0	236,0	222,5
Pedersöre		338,8	349,0	263,4	388,5	371,5	217,4

Av de 75 år fyllda bodde ca 90 % hemma år 2021 (indikator 1570). Av de hemmaboende hade 14,8 % regelbunden hemvård (indikator 5513) och 3,4 % fanns inom närståendevården (indikator 3262). År 2020 fanns 9,7 % av de 75 år fyllda vid ett serviceboende med dygnetruntomsorg (indikator 3261).

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
Klienter i åldrarna 75 år och över inom regelbunden hemvård, % av befolkningen i samma ålder info ind. 5513	Hela landet	totalt	17,2	17,4	17,0	16,5	15,9	
	Österbotten		15,8	16,0	15,3	15,3	15,5	
	Jakobstad		16,0	14,7	16,3	13,9	13,5	
	Kronoby		21,0	23,0	23,8	22,1	21,7	
	Larsmo		17,9	19,8	16,9	14,3	14,8	
	Nykarleby		22,3	24,1	22,3	21,3	20,8	
	Pedersöre		9,4	18,4	17,4	13,6	14,8	
Klienter i åldrarna 75 år och över inom serviceboende för äldre med heldygnsvård 31.12., % av befolkningen i samma ålder info ind. 3261	Hela landet		7,3	7,5	7,6	7,3	7,3	6,7
	Österbotten		7,7	7,4	8,3	8,1	8,3	8,2
	Jakobstad		7,2	7,1	6,6	7,6	7,8	8,7
	Kronoby		7,7	8,4	8,8	8,5	10,0	9,8
	Larsmo		11,5	13,0	11,9	11,6	11,0	9,8
	Nykarleby		5,5	5,5	5,6	6,5	6,4	6,9
	Pedersöre		6,7	6,6	5,8	9,0	9,7	9,4
Personer i åldrarna 75 år och över som bor hemma, % av befolkningen i samma ålder info ind. 1570	Hela landet		90,9	91,1	91,3	91,7	91,9	92,6
	Österbotten		90,5	90,8	90,6	91,3	91,2	91,6
	Jakobstad		90,3	91,2	91,7	91,9	91,6	91,1
	Kronoby		89,0	88,0	87,6	88,9	88,6	89,8
	Larsmo		87,9	87,0	87,5	88,1	88,7	89,9
	Nykarleby		91,6	92,4	92,9	92,6	92,8	92,5
	Pedersöre		89,6	89,4	90,6	90,4	89,8	90,2
Stöd för närståendevård, personer i åldrarna 75 år och över som vårdats under året, % av befolkningen i samma ålder info ind. 3262	Hela landet		4,7	4,8	4,8	4,8	4,6	4,6
	Österbotten		5,2	5,3	5,2	4,5	4,8	4,9
	Jakobstad		4,3	4,2	4,4	0,0	4,1	4,0
	Kronoby		6,5	5,4	5,9	6,9	6,3	4,4
	Larsmo		4,2	3,9	3,8	0,0	3,6	4,5
	Nykarleby		4,6	4,5	4,4	0,0	4,2	3,9
	Pedersöre		3,8	3,4	3,5	4,2	3,4	3,4

En trygg livsmiljö

Indikatorerna visar andelen brott som kommit till polisens kännedom per 1 000 invånare. Brotten registreras enligt brottsplatsen, men statistiken ger ändå en bild av det allmänna säkerhetsläget i kommunerna.

Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare info ind. 3113	Hela landet	totalt	6,6	6,5	6,5	6,6	6,5	6,6
	Österbotten		5,1	5,0	5,4	5,2	5,3	5,0
	Jakobstad		7,7	7,1	8,6	8,6	9,5	6,0
	Kronoby		1,4	1,8	2,0	2,8	1,4	2,3
	Larsmo		1,7	2,5			2,0	1,6
	Nykarleby		2,8	4,1	2,4	3,5	2,8	2,5
	Pedersöre		2,4	2,6	2,4	3,1	3,0	3,4
Egendomsbrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare info ind. 3114	Hela landet		41,8	38,2	37,5	39,1	46,3	40,3
	Österbotten		30,1	25,7	26,3	28,9	28,3	23,1
	Jakobstad		32,2	37,0	38,4	43,1	33,7	38,5
	Kronoby		5,3	4,7	3,8	8,1	7,5	5,6
	Larsmo		5,0	5,3	3,2	3,3	6,5	7,3
	Nykarleby		8,9	7,4	8,2	8,7	9,5	11,3
	Pedersöre		5,1	6,9	7,2	9,6	7,6	4,5
Narkotikabrott som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare info ind. 3091	Hela landet		1,5	1,7	1,6	1,7	2,1	1,3
	Österbotten		1,3	1,4	1,3	1,4	3,3	1,2
	Jakobstad		2,4	1,8	2,5	1,7	3,6	1,4
	Kronoby							
	Larsmo		1,0	1,3				
	Nykarleby					1,3		
	Pedersöre		0,7				0,5	
Äventyranden av trafiksäkerheten och trafikförseelser som kommit till polisens kännedom / 1 000 invånare info ind. 3898	Hela landet		74,8	85,5	87,3	74,9	37,1	16,6
	Österbotten		92,6	107,5	79,4	73,5	37,0	18,4
	Jakobstad		64,0	71,3	58,2	35,3	27,1	11,6
	Kronoby		416,9	960,0	365,3	500,8	31,8	21,7
	Larsmo		53,1	62,3	39,9	30,6	19,0	10,3
	Nykarleby		196,4	439,4	174,8	192,0	150,0	21,7
	Pedersöre		58,3	29,3	161,7	51,1	22,7	12,9

Barn, unga och barnfamiljer

Pedersöre har en låg procent, sett till landet som helhet, med barn som lever i risk för fattigdom (indikator 228). Barnfamiljernas inkomstposition är inte sämre än befolkningen i övrigt. Fattigdomsindex är 6,3 för kommunens invånare som helhet och motsvarande siffra för barn under 18 år är 6,5. Det betyder i praktiken att barnfamiljernas inkomster inte är sämre än övriga hushåll.

Trångboddheten bedömdes i välfärdsberättelsen 2013 - 17 sannolikt vara en följd av relativt många flerbarnsfamiljer (indikator 190). 2021 är skillnaderna marginella jämfört övriga landet. En bostad räknas som trångbodd om det i bostaden bor flera personer per rum.

Risk för fattigdom bland barn info ind. 228	Hela landet	11,7	11,8	12,2	12,4	11,1
	Österbotten	10,1	10,6	11,0	11,1	9,9
	Jakobstad	12,0	12,9	12,8	12,6	10,4
	Kronoby	8,9	9,5	8,9	9,9	7,9
	Larsmo	8,3	9,8	10,6	9,8	8,0
	Nykarleby	9,1	9,2	8,6	12,4	12,3
	Pedersöre	7,2	7,8	10,1	7,9	6,5
Trångbodda bostadshushåll med barn, % av alla bostadshushåll med barn info ind. 190	Hela landet	29,8	29,8	29,5	29,1	28,7
	Österbotten	27,8	27,7	27,5	27,0	26,7
	Jakobstad	28,0	28,4	28,8	28,6	28,4
	Kronoby	25,4	25,4	22,9	21,5	22,3
	Larsmo	43,6	43,0	40,7	37,4	36,1
	Nykarleby	26,7	27,6	26,6	27,1	26,9
	Pedersöre	30,0	30,7	29,0	28,6	27,5

Barn och ungas upplevda hälsa, välmående och levnadsvanor följs vartannat år med i "Hälsa i skolan". I enkäten deltar elever i åk 4 och 5, samt åk 8 och 9 samt åk 1 och 2 i gymnasiet och yrkesutbildningen.

Den allmänna trenden är negativ kring ungas upplevda mående. Den senaste Hälsa i skola-enkäten gjordes 2021, ca ett år in i corona-pandemin, och siffrorna för Pedersöre följer en nationell trend.

Statistiskt mätte barn och unga i Pedersöre, i nationell jämförelse, relativt bra enligt Hälsa i skolan enkäten 2019. "Nöjdhetsindex" mäts på basen av hur många som procentuellt svarat att de är mycket eller ganska nöjda med sitt liv just nu. På befolkningsnivå har konstaterats att det är lika tillförlitligt att mäta tillfredsställelsen med livet med en fråga som med flera frågor.

Samtliga åldersgrupper, förutom elever i åk 8 och 9, i Pedersöre var 2019 nöjdare med livet än motsvarande siffra för hela landet.

I resultatet från 2021 har den upplevda känslan av hur nöjd man är med livet blivit svagare. Den största avvikande siffran är för elever i yrkesläroanstalterna. Elever på yrkesläroanstalterna är den grupp som är minst nöjd med livet och förändringen från 2019 är stor. Här finns orsak att följa upp varför elever inom yrkesutbildningen mår sämre än jämnåriga inom gymnasieutbildningen. 76,3% av eleverna inom gymnasieutbildningen upplever att de är nöjda med livet medan motsvarande siffra för elever inom yrkesutbildningen är 57,1%.

Jämförelsevis mår unga inom yrkesutbildningen i Pedersöre sämre än både det österbottniska och det nationella medeltalet. Statistiken är dystert men man bör dock beakta att statistik som rör studerande vid yrkesläroanstalt i Pedersöre är en förhållandevis liten grupp unga som alla studerar till närvårdare vid Yrkesakademin. Alla unga påverkades av pandemin men speciellt närvårdarstuderande torde rimligtvis ha blivit starkt präglade av den oro och allmänna debatt kring sjukvårdspersonalens arbetsbörda och mående som var, och fortfarande är, högaktuell.

Statistiken kopplas till läroanstaltens placeringsort, inte den studerandes hemkommun. Unga pedersörebor som bl.a. studerar på Optima statistikförs i Jakobstad och här är nöjdhetsindexet jämförbart med för gymnasieelever.

			2017	2019	2021
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-) info ind. 4702	Hela landet	totalt	75,3	74,5	68,4
	Österbotten		77,2	74,8	67,5
	Jakobstad		74,5	75,4	64,7
	Kronoby			81,7	62,8
	Larsmo				
	Nykarleby			70,2	65,7
	Pedersöre			86,9	76,3
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2017-) info ind. 4701	Hela landet		77,1	76,1	70,8
	Österbotten		75,1	75,5	70,8
	Jakobstad		75,4	75,0	74,3
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre			76,9	57,1
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) info ind. 4811	Hela landet		90,3	89,5	85,1
	Österbotten		90,2	90,8	85,2
	Jakobstad		93,5	88,6	82,6
	Kronoby		91,8	92,9	82,9
	Larsmo		95,2	93,3	86,8
	Nykarleby		85,1	90,7	81,8
	Pedersöre		88,5	92,1	87,2
Nöjd med livet för närvarande, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) info ind. 4700	Hela landet		75,1	75,2	68,2
	Österbotten		73,8	74,3	68,7
	Jakobstad		65,9	70,1	63,8
	Kronoby		80,0	77,2	76,0
	Larsmo		75,4	79,1	79,5
	Nykarleby		71,0	75,5	66,1
	Pedersöre		71,2	71,9	66,7

Generellt är yngre barn, elever i åk 4 och 5, nöjdare med livet än de äldre statistikförda grupperna. Pedersöre har en bra statistik och ligger här till och med högre än det nationella medeltalet med en siffra på 87,2%. Siffran är något lägre än 2019, då 92,1 % av kommunens 10 – 11-åringar var nöjda eller mycket nöjda i Pedersöre.

Barnens mående är sannolikt en direkt spegling av familjernas mående. Det betyder inte att 87,2 % av familjerna mår bra, men barn som mår bra är med största sannolikhet trygga med de vuxna som finns i deras liv och upplever att de har vänner och fritidssysselsättningar de trivs med. Skola och barnens nätverk torde vara relativt fungerande.

Barnskyddsanmälningarna har ökat under åren 2018 - 2021, både i antal och procentuellt. Siffrorna följer en nationell trend.

			2016	2017	2018	2019	2020	2021
0 - 17-åriga barn om vilka en barnskyddsanmälan gjorts, % av befolkningen i samma ålder (THL) info ind. 1086	Hela landet	totalt	6,3	7,0	7,3	7,7	7,9	8,6
	Österbotten		4,2	4,5	4,5	5,1	5,5	6,2
	Jakobstad		7,1	7,5	7,3	7,5	8,4	10,2
	Kronoby		3,3	2,5	1,4	4,2	4,2	6,2
	Larsmo		2,8	2,6	2,3	2,0	3,0	3,2
	Nykarleby		4,1	3,1	3,4	4,4	4,9	7,0
	Pedersöre		3,1	2,5	3,6	2,8	3,9	4,9
Antalet barnskyddsanmälningar (THL) info ind. 1085	Hela landet		121 372	139 368	145 880	156 200	162 130	173 466
	Österbotten		2 547	2 728	2 878	3 142	3 471	3 637
	Jakobstad		498	510	491	572	681	741
	Kronoby		79	54	40	83	99	112
	Larsmo		87	71	87	55	96	78
	Nykarleby		128	72	102	116	119	215
	Pedersöre		175	133	179	142	217	233
Omhändertagna 0 - 17-åringar under året, % av befolkningen i samma ålder (THL) info ind. 1077	Hela landet		0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0
	Österbotten		0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
	Jakobstad		0,9	0,9	0,7	0,6	0,8	0,8
	Kronoby		0,5	0,6	0,5	0,5		
	Larsmo							
	Nykarleby				0,3			0,3
	Pedersöre		0,2	0,2	0,2			0,2

Den regionala styrgruppen för elevhälsa, (även kallad regionala styrgruppen för elevvård,) en gränssnittsgrupp mellan social och hälsovård och bildning, träffas regelbundet för att stämma av aktuella ärenden. Under perioden har bl.a. de rusmedelsförebyggande planerna för grundläggande utbildningen och andra stadiet uppdaterats, likaså har planer för skolfrånvaro tagits i bruk. Det har funnits ett strukturerat och välfungerande samarbete mellan social- och hälsovården och kommunernas verksamheter för utbildning och småbarnspedagogik.

Elevvården i Pedersöre är ett team som består av skolpsykolog, kuratorer, speciallärare inom småbarnspedagogik och skolhälsovårdare (social- och hälsovård). Elevvården i Pedersöre ordnas i egen regi med personal nära eleverna. Med fokus på fungerande arbetsmetoder, sektorövergripande samarbete och aktivt förebyggande arbete för barn och ungas välmående strävar man till ett elevvårdsarbete på en kvalitativt hög nivå. Varje skola har också en egen elevvårdsgrupp.

I.8 2022 inledde en styrgrupp för elevhälsa sitt arbete under välfärdsområdet.

Ungdomslagen förutsätter att det i kommunen ska finnas en grupp som jobbar för servicenätverk för barn och unga. Gruppens uppdrag är att främja jämlika möjligheter för tillgång till service och information för barn och unga. I Pedersöre sköts detta som ett regionalt samarbete med grannkommunerna och bl.a. är nätverket viktigt för uppsökarnas arbete. Ungdomssekreteraren är kommunens representant i nätverket. Arbetsgruppens officiella namn är: Det regionala nätverket för vägledning av och tjänster för unga.

			2017	2019	2021
Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) info ind. 4834	Hela landet	totalt	7,3	7,2	7,9
	Österbotten		6,4	6,5	7,1
	Jakobstad		5,5	5,5	7,9
	Kronoby		6,1	4,3	7,7
	Larsmo		3,4	4,4	5,2
	Nykarleby		7,9	12,0	12,7
	Pedersöre		5,7	4,2	5,9
Mobbats i skolan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 1514	Hela landet		5,8	5,5	6,0
	Österbotten		6,0	4,6	5,6
	Jakobstad		5,4	4,5	5,4
	Kronoby		4,5	5,3	5,7
	Larsmo		3,8	2,0	1,5
	Nykarleby		9,4	3,8	6,8
	Pedersöre		4,4	4,2	3,6
Upplevt sexuella kommentarer, förslag, har fått meddelanden eller fått se bildmaterial under året, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2019-) info ind. 4888	Hela landet			4,4	8,3
	Österbotten			5,0	9,5
	Jakobstad			5,2	11,7
	Kronoby			7,2	12,5
	Larsmo			4,4	7,8
	Nykarleby			8,1	10,2
	Pedersöre			5,4	12,1
Upplevt sexuellt våld under året, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2019-) info ind. 4941	Hela landet			7,1	9,4
	Österbotten			7,4	10,5
	Jakobstad			8,5	10,5
	Kronoby			7,1	12,2
	Larsmo			5,8	3,7
	Nykarleby			5,9	14,0
	Pedersöre			9,9	9,0

Glädjande nog ligger Pedersöre under landets medeltal när det gäller mobbning. Skolornas åtgärder och aktiva arbete för att motarbeta utanförskap och mobbning i skolan har gett resultat.

En viss ökning av mobbningen bland elever i åk 4 och 5 från 2019 har skett. Andelen unga i åk 8 och 9 som upplevt mobbning är endast 3,6%. Värt att notera är att Larsmo har ett ännu lägre tal, 1,5% och eventuellt kunde Pedersöre undersöka hur man jobbat i Larsmo och om det finns goda modeller som kunde tillämpas i åk 7 - 9. Larsmo har samma siffror som Pedersöre i de lägre årskurserna.

Vad beträffar andelen elever i åk 4 och 5 som tagit del av sexuella kommentarer, förslag, meddelanden eller sett bildmaterial har det skett en alarmerande ökning. Motsvarande ökning kan ses i hela regionen där samtliga, förutom Larsmo, ligger över både det nationella och det österbottniska medeltalet. Siffran är förhållandevis hög också i åk 8 och 9 men där är avvikelsen sett till nationell nivå inte så stor som när det gäller de lägre årskurserna.

På basen av siffrorna kan man dra slutsatsen att det är orsak att jobba med temat redan i de lägre årskurserna. För att skydda barn och unga och ge dem redskap att tryggt använda nätet och sociala media så bör man både hemifrån och i skolan jobba med trygghet på nätet och prata om personlig integritet. Vad är lämpligt beteende i olika sociala mediekkanaler och vart kan barn och unga vända sig

om de känner sig otrygga? Det är också viktigt att prata om språkbruk och hur ord påverkar och uppfattas.

Det Leaderfinansierade projektet Tough Love fokuserade på att hitta modeller som kan stöda ungas, framförallt pojkars självkänsla. Projektet pågick under åren 2019 - 20. Fokusområdet var framförallt idrottsföreningar och man behandlade teman som personlig integritet, hur man pratar i omklädningsrummet och vad som är okej att säga när man är 11 - 12 år. Vikten av positiva rollmodeller var också en viktig del av projektet. Coronapandemin begränsade projektets genomförande men ett bestående resultat av projektet var att en skolcoach blev tillsvidare anställd i Pedersöre.

Under perioden har även en handlingsplan för hur man i Pedersöre ska hantera misstankar om sexuellt utnyttjande och hur vi förebygger sexbrott mot barn godkännts i fullmäktige. Planen är ett arbetsredskap för både kommunorganisationen men också för de föreningar som är aktiva i Pedersöre. För att öka medvetenheten bland föreningar har en enkät sänts ut till alla som fått verksamhetsbidrag. Formuläret ska framöver vara en del av föreningarnas bidragsansökan för ökad medvetenheten om problematiken.

			2017	2019	2021
Känner sig ensam, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2017-) info ind. 4714	Hela landet	totalt	10,3	11,7	17,8
	Österbotten		9,2	10,9	14,7
	Jakobstad		14,4	9,8	16,9
	Kronoby			8,6	15,0
	Larsmo				
	Nykarleby			15,3	9,9
	Pedersöre			4,9	7,8
Känner sig ensam, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2017-) info ind. 4713	Hela landet		9,3	10,9	17,0
	Österbotten		8,9	10,2	17,5
	Jakobstad		9,9	8,7	16,7
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre				21,6
Känner sig ensam, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) info ind. 4816	Hela landet		2,7	3,4	4,0
	Österbotten		2,4	3,0	3,8
	Jakobstad		3,2	2,7	3,8
	Kronoby		1,6	2,9	2,8
	Larsmo		0,6	2,2	3,3
	Nykarleby		4,3	4,6	3,6
	Pedersöre		2,5	3,2	5,6
Känner sig ensam, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) info ind. 4712	Hela landet		9,5	10,7	15,9
	Österbotten		9,8	9,1	12,8
	Jakobstad		12,6	12,4	13,2
	Kronoby		4,5	8,3	8,9
	Larsmo		2,3	10,8	8,1
	Nykarleby		11,1	9,3	7,7
	Pedersöre		9,0	8,5	14,9

Andelen barn och unga som känner sig ensamma har ökat i Pedersöre. Det gäller alla statistikförda grupper. Alla grupper, förutom elever i gymnasiet, känner sig mer ensamma än det nationella medeltalet. Andelen flickor som känner sig ensamma (24,2%) är betydligt större än pojkar (åk 8 och 9) (6,2%).

Andelen elever i åk 1 och 2 vid yrkesläroanstalter som känner sig ensam framkommer inte kommunvis ur statistiken utan statistiken ges enligt läroanstaltens placering. I Pedersöre finns enbart Yrkesakademins närårdarlinje. Pedersöre unga som studerar exempelvis vid Optima återfinns således här under Jakobstads statistik.

Siffrorna visar på en negativ trend och det är viktigt att man är uppmärksam på fenomenet i arbetet med barn och unga. När nästa Hälsa i skolan genomförs 2023 torde det klargöra om siffrorna har stabiliserats. Var den upplevda ensamheten något som påverkades i första hand av coronapandemins begränsningar och regler som då gällde eller är det en negativ trend? Hur långtgående konsekvenser har pandemins begränsningar gett på barn och ungas sociala beteende och mående? Finns det andra faktorer kan identifieras?

Inga nära vänner, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 292	Hela landet	8,5	9,1	9,4
	Österbotten	9,3	7,3	8,3
	Jakobstad	11,2	8,2	7,8
	Kronoby	6,9	6,0	4,0
	Larsmo	6,1	11,6	3,7
	Nykarleby	10,9	7,3	6,8
	Pedersöre	13,6	7,3	9,6
Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 286	Hela landet	18,8	20,9	25,7
	Österbotten	21,6	24,5	26,6
	Jakobstad	22,3	26,8	27,8
	Kronoby	24,1	19,5	30,9
	Larsmo	21,5	24,8	26,3
	Nykarleby	30,8	20,5	21,6
	Pedersöre	23,1	29,3	28,2
Måttlig eller svår ångest, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 328	Hela landet	12,2	12,9	19,4
	Österbotten	12,6	11,6	16,4
	Jakobstad	16,0	13,1	16,0
	Kronoby	9,4	14,6	9,8
	Larsmo	7,7	11,1	8,2
	Nykarleby	7,8	12,0	16,5
	Pedersöre	10,6	8,7	16,1

Siffran för elever i åk 8 som upplever måttlig eller svår ångest har ökat alarmerande från 8,7 % (2019) till 16,1 % (2021). Detta är lägre än den nationella statistiken men jämförbart med Österbotten som helhet. Andelen elever i samma ålder som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt är 28,2%. Motsvarande siffra nationellt är 25,7%. Värt att notera är dock att 28,2% är en liten minskning från 2019, när andelen var 29,3%.

Det finns orsaker att analysera siffrorna och göra riktade åtgärder i samråd med elevhälsan och ungdomsarbetet. Det är synnerligen dystert att så stor andel unga i högstadietiden upplever att de har ett medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd och att så många upplever måttlig eller svår ångest. Det är också en avgörande skillnad mellan könen. Flickor mår överlag sämre än pojkar (se tabellen nedan för skillnaden mellan flickor och pojkar i åk 8 och 9). Andelen flickor som upplever måttlig eller svår ångest är betydligt högre (27,4%) än pojkar (5,6%). Upplevd ensamhet kan ge ångest och påverkar måendet. Statistiken över andelen flickor jämfört med pojkar som upplever ångest och känner sig ensamma är jämförbar.

			2021
Inga nära vänner, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 292	Pedersöre	män	10,1
		kvinnor	9,2
		totalt	9,6
Känner sig ensam, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) info ind. 4712		män	6,2
		kvinnor	24,2
		totalt	14,9
Medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 286		män	16,5
		kvinnor	40,8
		totalt	28,2
Måttlig eller svår ångest, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 328		män	5,6
		kvinnor	27,4
		totalt	16,1

Psykosociala förbundet initierade ett projekt för att öka medvetenheten om psykisk ohälsa bland våra barn och unga. YAM Youth Aware of Mental Health är Psykosociala förbundets projekt under åren 2018 - 21. Projektet har finansierats av STEA och målgruppen har varit skolelever. YAM är ett evidensbaserat koncept där målet är att öka kunskapen om mental hälsa och att på lång sikt förebygga depression och självmord. Pedersöre har varit med i projektet, i likhet med grannkommunerna. YAM ger unga redskap i hur man ska föra svåra saker på tal och enligt projektets uppföljning så ökar antalet unga som pratar med vuxna och det har också hjälpt unga att förstå vikten av att söka hjälp hos en vuxen. YAM saknar extern finansiering framöver och för att möjliggöra ett fortsatt arbete krävs att kommunerna och/eller välfärdsområdet köper tjänsten. YAM är ett redskap som når alla barn och unga i en viss ålder och det finns statistik på att modellen har haft positiva effekter.

Under perioden har en ungdomsstation grundats; Fiilis var en del av Social- och hälsovårdsverkets stödtjänster inom primärvården och finns i anslutning till After Eight. Här har ungdomar i åldern 12 - 29 år erbjudits samtalsstöd och rådgivning, och förutom en psykiatrisk sjukskötare och kuratorstjänster erbjuds sexual- och preventivrådgivning vid behov. Ungdomsstationen Fiilis har även koordinerat nätverket Föräldrar på stan. Ungdomsstationen Fiilis är sedan det nya välfärdsområdets bildades en av två ungdomsstationer inom området. Den andra finns i Vasa.

En väsentlig del av Pedersöres ungdomsarbete görs i samarbete med olika aktörer. En betydande del av ungdomssekreterarens arbetstid går åt till intressebevakning och uppföljning av det arbete som görs av samarbetspartners. Under perioden har ungdomsledarens närvaro på Sursik skolområde ökat och blivit regelbunden. Projektet Tough Love, som gjordes inom ungdomsarbetet, resulterade också i anställningen av en skolcoach som idag jobbar inom bildningssektorn.

De lagstadgade ungdomsverkstäderna genomförs som ett regionalt samarbete vid After Eight. Ungdomar från Pedersöre, i åldern 16 - 29, år har möjlighet till arbetsprövning och arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte vid After Eight. En styrgrupp för ungdomsverkstäderna bestående av representanter från ungdoms-, utbildnings-, social- och hälsovårdssektorerna vägleder och utvecklar verksamheten. Målsättningen är att ge meningsfull arbetspraktik utgående från ungdomarnas egna förutsättningar.

Pedersöre betalar en årlig grundavgift för verksamheten och faktureras sedan enligt användning. Ungdomsverkstaden har gett gott resultat och är en viktig länk för unga som behöver extra stöd vidare in i vuxenlivet.

Uppsökande ungdomsarbetet är en lagstadgad stödfunktion för unga i åldern 15 - 28 år. Uppsökarna är stationerade i Jakobstad på Musikcafé After Eight och deras arbetsfält är Pedersöre, Kronoby,

Larsmo, Nykarleby och Jakobstad. Verksamheten är en del av det kommunala ungdomsarbetet och finansieras enligt en kommunandel. Fyra personer jobbar med den uppsökande verksamheten.

Uppsökarna stöder den unga med att göra ansökningar eller hitta arbets-, studie- eller praktikplats. De bistår i kontakten med olika myndigheter, hittar boende och vägleder i privatekonomiska frågor. Uppsökarna jobbar genom att lyssna, stötta och vägleda. Bl.a. träffar de alla unga som kallas till uppådet samt gör besök ute i skolorna.

Ungdomsarbetet samarbetar även med uppsökarna och bl.a. inledde ungdomsarbetet i Pedersöre, i samråd med elevhälsan, skraddarsydda sommarjobsprogram för unga med behov av extra handledning, "Summer Heroes" (från och med 2022).

Ungdomsportalen Decibel är en tvåspråkig webbportal för ungdomar i åldern 13 - 25 år. I enlighet med ungdomslagen ska kommunerna erbjuda unga digitala stödtjänster. Decibel upprätthålls och finansieras av elva österbottniska medlemskommuner. Portalen ger informations- och rådgivningstjänster, kommer med fakta, råd, tips och delar erfarenheter. Unga kan anonymt ställa frågor och svaren ges av ungdomsinformatörer och experter. Decibel används flitigt av Pedersöres unga och ungdomssekreteraren får regelbundna rapporter om frågeställningar och problem som är aktuella inom kommunen.

Kronoby folkhögskola, Kvarnen, erbjuder också via Base Camp unga som gått ut nian en möjlighet att höja sina betyg och att lära känna sig själv, innan man går vidare till studier i gymnasiet eller i yrkesskola. Utbildningen är ettårig och kallas även det tionde skolåret. Base Camp är gratis för den studerande. Man lär sig både vardagsfärdigheter och förbättrar sin studieteknik samtidigt som man får en chans att tillsammans med gruppen utmana sig själv och växa som individ. Pedersöre har årligen ett antal elever som studerar vid Base Camp.

Barn och ungas levnadsvanor

Den regionala styrgruppen för elevhälsa initierade arbetet med att göra upp nya rusmedelsplaner för den grundläggande utbildningen och gymnasiet. Dessa planer gäller åren 2019-2022. Målsättningen med planerna är att stöda skolornas personal då det gäller det rusmedelsförebyggande arbetet. En central del i arbetet är att samarbetet mellan olika sektorer behöver utvecklas och speciellt ungdomsarbetet och samarbete med tredje sektorn kan utvecklas mera.

Varje skola, alla stadier, har en egen elevvårdsgrupp som ansvarar för uppgörandet av skolans elevvårdsplan, där den rusmedelsförebyggande planen är en del. Skolans rusmedelsförebyggande plan är ett verktyg för planering och dokumentation av skolans rusmedelsförebyggande verksamhet. Den Österbottniska drogöförebyggande modellen PEPP (Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön malli) har utarbetats av Nykterhetsförbundet Hälsa och trafik som ett komplement till skolornas rusmedelsförebyggande plan. I och med det nya välfärdsområdets uppbyggnad inkluderas alla åldersgrupper i det förebyggande rusmedelsarbetet från och med 2023 och en regional plan för det rusmedelsförebyggande arbetet är påbörjad.

Vad beträffande användningen av alkohol och droger saknas statistik från elever i yrkesläroanstalter i Pedersöre. För övriga grupper ligger Pedersöre under den nationella statistiken, förutom när det gäller användningen av snus. Därtill har andelen unga som röker i åk 1 och 2 i gymnasiet ökat och Pedersöre ligger där över det nationella medeltalet. Inom samma grupp har också den procentuella andelen som prövat på olagliga droger ökat. Sett till det faktiska antalet elever som det berör, dvs. av ca 90 elever fördelat på två årskurser i gymnasiet så är det 3 - 4 elever som röker dagligen. Siffran är en dubbling från 2019. Andelen som röker dagligen är högre i åk 8 och 9 men siffran har sjunkit.

Andelen unga som prövat olagliga droger är lägre i Pedersöre i jämförelse med Österbotten som helhet och nationellt sett. Siffran för elever i åk 8 och 9 som testat olagliga droger minst en gång är

relativt oförändrad, men motsvarande siffra för elever i gymnasiet har ökat och är nu jämförbar med åk 8 och 9.

			2017	2019	2021
Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet info ind. 3920	Hela landet	totalt	18,1	17,8	14,9
	Österbotten		20,9	18,1	18,1
	Jakobstad		14,5	21,1	19,9
	Kronoby			4,8	15,4
	Larsmo				
	Nykarleby			11,9	18,3
	Pedersöre			8,2	13,2
Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter info ind. 3935	Hela landet		28,8	26,9	24,0
	Österbotten		27,1	25,2	25,7
	Jakobstad		20,9	18,2	21,0
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre				
Ordentligt berusad minst en gång i månaden, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 289	Hela landet		10,2	9,6	8,9
	Österbotten		12,4	8,2	11,2
	Jakobstad		12,1	7,3	11,3
	Kronoby		7,0	3,9	9,9
	Larsmo		0,8	3,4	0,8
	Nykarleby		12,7	6,5	13,2
	Pedersöre		7,0	4,1	4,6

			2017	2019	2021
Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet info ind. 3921	Hela landet	totalt	3,3	2,8	2,3
	Österbotten		3,2	3,5	3,4
	Jakobstad		4,2	4,2	4,6
	Kronoby			0,0	2,5
	Larsmo				
	Nykarleby				1,4
	Pedersöre			1,6	3,9
Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter info ind. 3936	Hela landet		23,0	18,5	17,5
	Österbotten		19,4	16,3	21,0
	Jakobstad		15,3	12,4	18,6
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre				
Röker dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 288	Hela landet		6,9	5,6	5,3
	Österbotten		7,7	6,0	6,8
	Jakobstad		6,7	6,6	9,0
	Kronoby		6,2	2,3	0,8
	Larsmo		2,3	4,8	3,0
	Nykarleby		10,9	2,4	4,3
	Pedersöre		8,5	7,9	5,0

			2017	2019	2021
Använder snus dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet info ind. 344	Hela landet	totalt	3,7	3,8	2,6
	Österbotten		3,8	5,0	4,8
	Jakobstad		3,5	5,7	8,5
	Kronoby			6,7	3,8
	Larsmo				
	Nykarleby			10,2	8,5
	Pedersöre			1,6	3,9
Använder snus dagligen, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter info ind. 353	Hela landet		11,2	14,7	12,1
	Österbotten		10,7	16,9	12,8
	Jakobstad		15,5	24,8	13,9
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre				
Använder snus dagligen, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 335	Hela landet		4,5	4,9	3,8
	Österbotten		4,0	4,8	5,3
	Jakobstad		4,3	5,8	5,4
	Kronoby		4,5	8,5	5,7
	Larsmo		0,0	4,1	3,0
	Nykarleby		18,8	4,8	12,9
	Pedersöre		4,5	6,4	7,3

			2017	2019	2021
Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet info ind. 3922	Hela landet	totalt	11,5	14,0	12,6
	Österbotten		8,0	6,9	8,1
	Jakobstad		6,3	6,3	12,7
	Kronoby			0,0	0,0
	Larsmo				
	Nykarleby				5,6
	Pedersöre			1,6	5,3
Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter info ind. 3937	Hela landet		18,6	20,1	17,7
	Österbotten		9,3	11,6	12,0
	Jakobstad		7,7	8,3	7,6
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre				
Prövat på olagliga droger minst en gång, % av eleverna i årskurs 8 och 9 info ind. 290	Hela landet		7,9	8,9	8,1
	Österbotten		5,6	4,3	6,1
	Jakobstad		5,9	5,3	5,5
	Kronoby		1,5	3,8	0,8
	Larsmo		0,0	2,0	1,5
	Nykarleby		9,4	0,0	6,9
	Pedersöre		5,4	5,5	4,9

Barn och ungas fysiska kondition

Den fysiska funktionsförmågan bedöms årligen i åk 5 och åk 8 i det sk. MOVE-testet. Fem olika avsnitt mäter den fysiska funktionsförmågan hos barnen: 20 meters skyttellöpning, femsteg utan ansats, kast med lyra, situps, armpress och kroppens rörlighet. Avsnitten mäter färdigheter som uthållighet, snabbhet, styrka och rörlighet. Perceptionsmotoriska färdigheter och motoriska färdigheter som balans, rörelse och redskapshandling mäts också.

År 2021 har nästan 40% av eleverna i åk 5 en svag fysisk funktionsförmåga. Trenden för hela perioden är negativ med en tydlig acceleration under åren 2020 - 21.

Nationellt försämras konditionen mellan åk 5 och åk 8. I regel minskar rörelse och vardagsmotion när barnen blir äldre. Men i Pedersöre är trenden den motsatta, dvs. konditionen förbättras i åk 8, enligt Movetestet.

Det finns också en statistisk skillnad mellan kommunerna i båda åldersgrupperna. Skillnaden mellan kommunerna kan förklaras med att alla skolor har olika metoder för hur stränga de är med mätningar och hur de genomförs. Det är rimligt att anta att en del av skillnaderna i statistiken mellan åk 5 och åk 8 i Pedersöre delvis påverkas av hur lärarna som övervakar testningen bedömer prestationerna och förverkligar mätningen.

			2017	2018	2019	2020	2021	
Barn och ungas fysiska funktionsförmåga (MOVEI-mätningen), procent av eleverna i årskurs 5 med svag fysisk funktionsförmåga Info ind. 5477	Hela landet	totalt		36,5	37,7	38,4	37,6	
	Österbotten			33,8	35,0	38,4	38,6	
	Jakobstad			39,6	52,2	40,5	42,6	
	Kronoby			31,2	30,8	39,7	44,4	
	Larsmo			10,4	21,4	19,2	15,7	
	Nykarleby			33,3	40,2	45,5	30,2	
	Pedersöre			25,4	29,3	41,6	39,5	
Barn och ungas fysiska funktionsförmåga (MOVEI-mätningen), procent av eleverna i årskurs 8 med svag fysisk funktionsförmåga Info ind. 5478	Hela landet			39,0	37,6	39,2	40,9	
	Österbotten			40,2	33,8	38,8	40,5	
	Jakobstad			39,3	39,3	47,2	44,3	
	Kronoby			43,2	30,9	41,7	34,4	
	Larsmo			35,8	29,9	34,9	26,6	
	Nykarleby			39,1	26,6	30,1	53,7	
	Pedersöre			21,3	18,5	27,8	30,6	
Motionerar minst en timme per dag, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017-) Info ind. 4822	Hela landet			45,1	39,5		42,8	
	Österbotten			42,7	38,1		42,4	
	Jakobstad			41,7	34,6		38,5	
	Kronoby			34,6	30,7		39,9	
	Larsmo			41,7	34,8		47,7	
	Nykarleby			42,1	29,9		44,0	
	Pedersöre			47,3	44,6		39,7	
Motionerar minst en timme per dag, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2017-) Info ind. 4727	Hela landet			19,2	21,9		24,3	
	Österbotten			18,5	21,2		24,7	
	Jakobstad			18,8	19,8		23,9	
	Kronoby			14,5	18,8		19,4	
	Larsmo			9,2	14,9		17,9	
	Nykarleby			15,6	20,0		31,0	
	Pedersöre			14,9	22,1		23,0	
Skolan har långa motionsraster Info ind. 5316	Hela landet			61	61	64	64	60
	Österbotten			55	55	69	69	57
	Jakobstad			68	68	100	100	95
	Kronoby			76	76	75	75	56
	Larsmo			51	51	52	52	69
	Nykarleby			0	0	25	25	24
	Pedersöre			49	49	56	56	64

Ser man däremot på skillnaden mellan elever i åk 5 och åk 8 och hur mycket de motionerar per dag så är skillnaden stor. Andelen elever som motionerar minst en timme per dag i åk 5 är betydligt flera, ca 39%, än elever i åk 8, 23%. (indikator 4822 och indikator 4727)

Barn och ungas fritid

Kultur- och fritidsavdelningen arbetar målinriktat för att möjliggöra en aktiv fritid. Den ordinarie verksamheten omfattar kultur- och fritidsprogram, kursverksamhet och föreläsningar, bibliotekstjänster och motionservice.

Utbudet av fritidsaktiviteter för barn och unga är förhållandevis stort. Tredje sektorn har en avgörande roll för bredden på aktiviteter. Framförallt idrottsföreningarna bedriver en omfattande juniorverksamhet men även andra föreningar, som Larsmo Pedersöre 4H och församlingarna, bidrar till utbudet.

Ungdomsarbetet i kommunens regi är fokuserat på klubbverksamhet under skolutvecklingen samt lovverksamhet. Från och med våren 2021 har klubbverksamheten i anslutning till skoldagen utökats avsevärt i och med den så kallade Finlandsmodellen. Därutöver är samarbetet med ungdomsföreningar i kommunen mycket avgörande för att erbjuda barn och unga klubbutrymmen där de får vistas på fritiden.

Medborgarinstitutet erbjuder lågtröskelverksamhet för barn och unga i hela kommunen. Wava-institutet erbjuder grundläggande konstundervisning inom dans och musik för kommunens barn och unga i Jakobstad. Wava-institutets verksamhet bedrivs enligt ett avtal mellan kommunerna Jakobstad, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre. För tillfället har Pedersöre inget avtal för övriga konstformer. Exempelvis teater, ordkonst och bildkonst är endast tillgängliga för Pedersöres barn och unga om det finns lediga platser. Som huvudman fungerar staden Jakobstad och verksamhetens leds av en direktionsenhet med representanter för alla samarbetskommuner.

Därutöver bedriver tredje sektorn i kommunen en omfattande barn- och ungdomsverksamhet. Föreningarna får ekonomiskt stöd för sin verksamhet och de föreningar som bedriver en regelbunden verksamhet för målgruppen får ett större ekonomiskt bidrag av kultur- och fritidsnämnden. Framför allt idrottsföreningarna och Pedersöre-Larsmo 4H bedriver en omfattande regelbunden ledd verksamhet. Pedersöre har därtill hyresavtal med flera ungdomsföreningar. Pedersöre står för uppvärmningskostnaderna i de utrymmen som är öppna för barn och unga och där man bedriver en kontinuerlig verksamhet.

			2017	2019	2021
Fritidsintresse minst en dag i vecka, % av eleverna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet (2019-) Info ind. 4894	Hela landet	totalt		97,8	98,0
	Österbotten			98,0	97,9
	Jakobstad			96,3	95,9
	Kronoby			96,2	98,8
	Larsmo				
	Nykarleby			100,0	100,0
	Pedersöre			100,0	94,7
Fritidsintresse minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 1 och 2 vid yrkesläroanstalter (2019-) Info ind. 4895	Hela landet			91,1	91,8
	Österbotten			90,1	89,6
	Jakobstad			91,8	89,3
	Kronoby				
	Larsmo				
	Nykarleby				
	Pedersöre			98,0	97,1
Fritidsintresse minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2019-) Info ind. 4892	Hela landet			89,4	86,3
	Österbotten			90,7	89,5
	Jakobstad			91,7	87,6
	Kronoby			94,9	93,1
	Larsmo			87,3	94,8
	Nykarleby			91,2	87,3
	Pedersöre			92,5	92,4
Fritidsintresse minst en dag i veckan, % av eleverna i årskurs 8 och 9 (2019-) Info ind. 4893	Hela landet			95,9	95,8
	Österbotten			95,5	95,3
	Jakobstad			97,2	95,6
	Kronoby			95,3	97,5
	Larsmo			92,7	98,4
	Nykarleby			97,1	93,5
	Pedersöre			94,7	94,6
Sysslar med en hobby minst en gång per vecka, % av eleverna i årskurs 4 och 5 (2017) Info ind. 4814	Hela landet		83,5		
	Österbotten		84,3		
	Jakobstad		87,8		
	Kronoby		89,5		
	Larsmo		83,6		
	Nykarleby		80,0		
	Pedersöre		81,9		

I Hälsa i skolan enkäten följer man också upp barn och ungas fritidssysselsättning. Statistiskt sysslar alla med hobbyn eller fritidsintressen minst en gång i veckan. Det är positivt, men man bör vara medveten om att frågeställningen inbjuder till en bred tolkning av vad som räknas som fritidssysselsättning.

Frågeställningarna varierar lite beroende på åldersgrupp men frågor och svar är jämförbara:

"Hur ofta gör du något av det följande utanför skoltiden?":

- 1) Jag motionerar eller idrottar
- 2) Jag sjunger, spelar ett instrument eller komponerar

- 3) Jag tecknar, målar eller fotograferar
- 4) Jag läser böcker för eget nöje
- 6) jag skriver dikter eller berättelser
- 7) går på bio, teater, konserter eller utställningar
- 8) Jag handarbetar eller snickrar, pysslar eller reparerar maskiner eller apparater
- 9) Jag kodar eller programmerar
- 10) Jag spelar på mobilen, pekplattan, datorn eller annan enhet
- 11) Jag gör animationer eller filmer
- 12) Jag publicerar medieinnehåll till exempel på en blogg, vlogg eller Youtube
- 13) jag sköter ett sällskapsdjur eller husdjur
- 14) jag deltar i aktiviteter som ordnas av ett annat sällskap, en annan förening eller en annan organisation, t.ex. scouter, 4H-klubb, frivilliga brandkåren, frivilligarbete, församlingen
- 15) Jag utövar regelbundet ett annat fritidsintresse.

Om man väljer att svara “nästan varje dag” eller “varje vecka” på minst ett alternativt så har man statistiskt en fritidssysselsättning. Alla barn och unga med tillgång till en smarttelefon torde uppge att de har ett fritidsintresse och det återspeglas i statistiken så som sådant är statistiken inte så användbart arbetsredskap för exempelvis ungdomsarbetare.

Den positiva statistiken stöds i den nationella elevenkäten om hobbyverksamhet. I den följs barns- och ungas önskemål på fritidssysselsättning upp i en riksomfattande årlig enkät som genomförs av Undervisnings- och kulturministeriet. I enkäten tillfrågas barn och unga vilka favorithobbyn de har och vad de gärna skulle pröva på. I enkäten 2022 uppger 85 % (nationellt medeltal) av de svarande att de har en hobby som de tycker om. På kommunnivå används enkäten som grund för planeringen av hobbyverksamhet inom ramen för Finlandsmodellen.

Kultur- och fritidstjänster för alla åldrar

Ett rikt föreningsliv som engagerar och aktiverar är en bra mätare på välmående bland både barn- och unga, den arbetsföra befolkningen och pensionärer.

Föreningsfolket samlas årligen till ett föreningsmöte. Möjliga samarbetsprojekt dryftas och föreningarnas behov lyfts fram. Samtidigt informeras om möjligheten att söka finansiering via olika kanaler. Kommunen stöder också föreningsverksamhet med olika bidrag. De största stöden får de föreningar som bedriver idrotts- och ungdomsverksamhet. Därtill ger kommunen stöd åt föreningar som bedriver kulturverksamhet samt allmännyttig föreningsverksamhet.

Under perioden 2017 - 2019 hölls mer än 7500 lektioner per år inom Medborgarinstitutet. Antalet deltagare före coronapandemin var ca 5300 personer årligen. Sett till unika kursdeltagare så deltar ca 3 0% av kommunens invånare i MI:s kursverksamhet, de flesta deltar i fler än en kurs.

	Deltagare totalt:
2018	5390
2019	5365
2020	4780
2021	4002
2022	4230

Pedersöre kommunbibliotek tillhandahåller en bred service, nära kommuninvånarna. Biblioteksenheterna är numera åtta till antalet, i och med att utlåningsstationen vid Sundby skola stängdes 2021.

År 2017 tillsattes en grupp vars syfte var att jobba med läsfrämjande projekt eftersom lånstatistiken för skönlitteratur för barn minskade med 11% under 2016. Under perioden har en inventering av enheternas arbete, lånstatistik och utvecklingspotential klargjorts. I en enkät bland kommuninvånare framkom att biblioteket uppskattas som samlingsplats och som en lugn plats dit alla är välkomna. Biblioteket har fått mera personalresurser och en specialbibliotekarie kunde anställas tills vidare på 50%. Därefter har tjänsten gradvis utökats till 70% (från och med 2023 80%). Specialbibliotekarien har som uppdrag att jobba läsfrämjande för alla målgrupper men framför allt gentemot barn och unga.

Utlåning / Invånare	2017	2018	2019	2020	2021
Kronoby	15,49	15,01	16,3	12,7	15,25
Larsmo	22,09	23,62	21,25	18,93	22,19
Pedersöre	12,59	12,54	13,71	11,55	12,05
Jakobstad	13,73	13,45	14,43	13	15,1
Nykarleby	12,93	12,51	13,24	11,75	12,25
Österbotten	15,21	14,99	15,16	12,87	14,18
Finlands allmänna bibliotek	15,57	15,42	15,66	12,81	13,82

Biblioteksstatistik som krävs enligt lagförslaget om minimiinformationsinnehållet i kommunens välfärdsberättelse och välfärdsplan. (statistik om vilka åtgärder som vidtagits kring total utlåning, biblioteksbesök och antal deltagare i bibliotekets evenemang.)

	2017	2018	2019	2020	2021
Totalutlåning	139376	139028	151042	127961	134592
Fysiska besök	93607	103566	98412	56224	68577

Deltagarantal för evenemangen / (Invånare /1000)					
		2018	2019	2020	2021
Kronoby		294,6	280,0	168,64	255,77
Larsmo		253,6	205,0	61,29	12,65
Pedersöre		199,5	213,2	105,59	38,21
Jakobstad		146,1	125,2	59,98	56,23
Nykarleby		234,9	188,2	213,83	263,54
Österbotten		217,6	200,6	129,74	90,32
Finlands allmänna bibliotek		169,8	181	120,36	159,26

Kulturtjänster ordnas i form av subventionerade gästspel; konserter och teaterföreläsningar. Teater erbjuds i första hand för barn och unga inom ramen för kulturläroplanen, dvs. i skola eller dagis.

Kulturläroplanens uppgift är att alla barn ska ha samma möjligheter att ta del av kultur, oberoende var man bor eller vad ens föräldrar prioriterar.

Under den aktuella perioden fastslog dåvarande kultur- och idrottsnämnden, nu kultur- och fritidsnämnden, att man skulle satsa specifikt på aktiviteter som uppmuntrar till generationsöverskridande verksamhet och aktiviteter som engagerar både barn och vuxna tillsammans. Detta har förverkligats i första hand som evenemang för målgruppen samt "tillsammans kurser".

Motion och rörelse

För att främja motion och rörelse strävar Pedersöre efter att erbjuda motionsmöjligheter nära kommuninvånarna. Idrottsföreningarna bedriver en omfattande verksamhet och kommunen stöder aktivt föreningarna. Föreningarna erhåller stöd både för att fortbilda tränare, skaffa redskap och för att driva verksamheten. Föreningar med en aktiv och omfattande juniorverksamhet erhåller ett procentuellt större föreningsbidrag.

Kommunen tillhandahåller även ett gym, Sportis Gym. Gymmet håller en moderat prisnivå och är avsevärt förmånligare än privata aktörer, om man köper ett 12 månaders kort. Gymmet utvecklas i samråd med användare och maskinerna har förnyats. Sportis idrottshall erbjuder även träningsmöjligheter för grupper och föreningar till ett kraftigt subventionerat pris. Gymmet är dagtid reserverat för studerande på Sursikområdet.

Kommunen upprätthåller ett stort antal skidspår, vandringsleder och badstränder i samarbete med tredje sektorn och frivilliga krafter. Under perioden har Lappfors skidstuga renoverats och förstorats med statliga investeringspengar. Hela området har snyggats upp och målsättningen är att öka användningen av området året runt. Därför marknadsförs området under namnet Pedersöre vildmarkscenter. Kommunen upprätthåller fem vandringsleder och en årlig skötsel krävs för att lederna ska vara i gott skick. Större investeringar förutsätter däremot statligt stöd. Bl.a. har Sandsund och Bergö vandringsled rustats upp under 2021 med statliga medel för restaurering av näridrottsplatser. Ute i byarna finns ett antal föreningsdrivna eller privata leder som sköts om med frivilliga krafter. Ett utegym har anlagts i Sandsund (2022) med kommunens egna medel och i Överpurmo av ordsbor med ekonomiskt stöd av kommunen.

I Pedersöre finns även Frisbeegolf och en skatepark i anslutning till Sursik skolområde, båda anläggningarna har förverkligats med projektfinsiering och satsningen har varit mycket lyckad. Intresset för Frisbeegolf har växt och i kommunen har flera kortare banor anlagts på initiativ av tredje sektorn. Banorna har ofta placerats i anslutning till skolområden och i nuläget finns en 9-korgs bana i Källby och en något mindre i Lepplax.

Kontinuerliga satsningar görs på idrottsanläggningar för att erbjuda idrottsföreningarna förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

Lågröskelmotionsverksamhet erbjuds i form av gypakurser i Medborgarinsitutets regi. Allmänna gratis träningstider erbjuds i de privatägda idrottshallar som finns i kommunen, dvs. AW-Arenan (istider), LKI-Arenan (bollhall) och Esse Elektro Kraft Arenan (bollhall). Idrottsföreningarna erhåller också en viss mängd gratis tider årligen i hallarna.

Integration

Enligt integrationslagen ska åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder

som främjar integration. Integrationsarbetet mellan Nykarleby, Jakobstad, Larsmo, Kronoby och Pedersöre började år 2010 och syftet var att fokusera på flyktingmottagning och integration på ett helhetsbetonat sätt. Jakobstadsregionen är föregångare i sättet att ordna integration: fem kommuner har ett gemensamt integrationsprogram, samarbetsavtal och också gemensamt flyktingmottagande. Även om kommunerna har olika behov drar de alla nytta av att ha gemensamt mål, planer och liknande sätt att förverkliga dessa. Flyktingmottagningen har effektiviserats i Jakobstadsregionen tack vare en ny organisationsmodell, ett nytt samarbetsavtal och gemensamt nätverk av myndigheter och tredje sektorn.

I regionen är det möjligt att integreras både på finska och svenska. Största delen av flyktingarna väljer svenska som integrationsspråk. Bildningsväsendet ansvarar för den förberedande undervisningen och hemspråkundervisningen. Undervisning som förbereder för grundläggande utbildning är avsedd för barn och unga med invandrarbakgrund. Syftet med den förberedande undervisningen är att utveckla elevens kunskaper i svenska eller finska samt ge eleven övriga färdigheter som behövs för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Andelen elever med ett främmande språk som modersmål ökar kontinuerligt i skolorna. I statistiken definieras elever med ett främmande språk som elever vars modersmål är något annat än finska, svenska, samiska, romska eller teckenspråk.

Integrationsprogrammet 2022 - 2025 godkändes av kommunfullmäktige i Pedersöre 7.12.2021.

AVSLUTANDE SAMMANFATTNING

Ser man till allmänna nyckeltal så är Pedersöre en välmående kommun med låg arbetslöshet. Andelen kommuninvånare är stabilt, vilket med tanke på arbetskraftsbehovet är ett dilemma. Andelen barnfamiljer är fortsättningsvis stort, om än att andelen stora familjer minskat.

Födelseöverskottet, dvs. skillnaden mellan födda och döda, visar positiva siffror för Pedersöre, jämfört med de flesta andra kommuner i landskapet.

		2017	2018	2019	2020	2021
Jakobstad	totalt	-25	-67	-44	-49	-63
Kaskö		-10	-14	-20	-6	-16
Korsholm		42	44	31	31	39
Korsnäs		-14	-18	-13	-24	-10
Kristinestad		-55	-50	-61	-53	-71
Kronoby		-14	-16	-16	-16	-13
Larsmo		63	84	81	86	85
Malax		-18	-16	0	-31	-10
Nykarleby		-8	-11	-5	-14	-13
Närpes		-26	-19	-17	-40	-52
Pedersöre		88	62	80	106	49
Vasa		-3	20	28	-13	35
Vörå		0	7	-12	-17	-17

Kommunens möjligheter att stöda svårssysselsatta personer har försämrats från och med ingången av år 2023, då arbetsverksamheten i rehabiliterande syfte och verksamheten inom sektorsövergripande samservice överfördes till välfärdsområdet. Kommunen betalar fortfarande en andel av

arbetsmarknadsstödet, men har begränsade möjligheter att påverka kostnaderna. Den enda sysselsättande åtgärd som står till buds för kommunen är anställning med lönesubvention. Många svårsysselsatta har nedsatt arbetsförmåga och har behov av sådana åtgärder som inte finns i kommunens verktygsback.

Från och med 1.1.2025 kommer AN-tjänsterna att överföras på kommunerna och kommunerna blir betalningsskyldiga för alla arbetslöshetsersättningar, såväl inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning som arbetsmarknadsstöd. Staten kompenserar detta genom ökade statsandelar. Hur detta utfaller i praktiken återstår att se.

Samhället upplevs som tryggt och andelen som deltar i val är av tradition högt i Pedersöre. Men andelen som röstar i val har sjunkit nationellt och Pedersöre är inget undantag. Ett högt valdeltagande är ett mått på delaktighet. En sjunkande röstningsprocent kan således vara ett mått på ett minskat intresse för att involvera sig i närsamhället och den egna kommunens utveckling. De strukturförändringar som sker inom vård och omsorg ökar också avståndet mellan beslutsfattare och kommuninvånare ytterligare. De åtgärder som görs för att öka delaktighet bland kommuninvånare är således en relevant satsning.

Covid-19 pandemin påverkar alla åldersgrupper under perioden och det råder en viss osäkerhet vilka de långsiktiga effekterna av pandemin blir på folks hälsa och välmående. De kortsiktiga effekterna inom kommunens kultur- och fritidstjänster syns främst på inhiberad och annullerad verksamhet och således färre deltagare. Folks engagemang och möjlighet att samlas och umgås påverkades starkt, men statistik som belyser detta hos den arbetsföra befolkningen saknas.

Över lag saknas statistik som kan mäta den arbetsföra och den äldre befolkningens mående. Barn och unga har en bättre statistikuppföljning, om än det för Pedersöres del är svårt att följa upp våra unga som studerar på annan ort. Detta gäller framför allt studerande på yrkesskola och Optima. Unga statistikförs i den stad eller kommun som läroanstalten är placerad.

I likhet med föregående välfärdsberättelse så har trenden med barn och ungas mående inte svängt till det bättre.

Barn- och ungas välmående är generellt sämre efter pandemin. Det är oklart hur coronapandemin påverkat men trenden har inte svängt, dvs. barn och ungas välmående är sämre än tidigare. Och det finns vissa signaler att speciellt unga har lidit mera under coronaåren och följderna kan bli långsiktiga.

Barn och ungas försämrade fysiska kondition och rörelseförmåga kommer att få långtgående konsekvenser för samhället som helhet. Inom det förebyggande arbetet så bör målmedvetna satsningar göras för att öka rörelse i vardagen.

För att förbättra den fysiska funktionsförmågan bör man i tidig ålder uppmuntra till rörelsegädje. En aktiv livsstil i tidig ålder lägger grunden för en fysisk aktiv livsstil senare i livet. Det här bör uppmärksammas redan inom småbarnspedagogiken och både föräldrar och personal bör uppmuntras till att rörelse bör vara en naturlig del av vardagen.

Statistiken från den gångna perioden påvisar att det är relevant att prata om trygghet på nätet, språkbruk och personlig integritet redan i de lägre årskurserna. Att inte inkludera mediakunskap i de lägre årskurserna lämnar barn oskyddade. De flesta barn som har en telefon har också tillgång till den information som finns på nätet, trots försiktighetsåtgärder från föräldrar. Hemmet och skolan har ett stort ansvar att följa upp, ge redskap och prata om det material som barnen får tillgång till, via egen telefon eller via vänner. Faktorer som språkbruk, vett och etikett på nätet, säkerhet, hur mitt mående påverkas av vad jag ser på social media, självbild och vardag kontra influensers osv. Frågeställningarna är många och i sig inget nytt, men det finns all orsak att jobba målmedvetet följa upp redan från de lägre årskurserna.

Hur kan man motivera till motion är en frågeställning som inte enbart rör barn och unga. Motsvarande uppföljande statistik saknas för den stora gruppen, personer i arbetsför ålder. Trender kan enbart utrönas i nationella nyckeltal.

Men sett till det förebyggande arbetet är det alltid bättre med ökad motion och rörelse. Motionsrådgivning i kommunen är ett viktigt redskap. Genom motionsrådgivningen kan hälsovården få en kontaktperson på kommunnivå som kan vägleda till livsstilsrådgivning individuellt eller i grupp. Här kan man dra nytta av olika strukturer som redan finns exempelvis inom Medborgarinstitutet och tredje sektorn. Kommunens uppgift är att erbjuda och möjliggöra motionsmöjligheter till ett rimligt pris för alla befolkningsgrupper. Här kan man genom sektoröverskridande arbete förbättra motionsmöjligheter, bland annat planläggningen har en viktig roll i främjandet av rörelse.

Välfärdsplan för åren 2023 – 2025

Under de kommande åren kommer tyngdpunkten i arbetet med att främja hälsa och välfärd att präglas av den nya välfärdsstrukturen. Vad är kommunens ansvar och vad är det nya välfärdsområdets ansvar bör klargöras och nya rutiner och nätverk växer fram.

Välfärdsområdet har en egen välfärdsplan med följande tyngdpunktsområden:

- främjande av god hälsa och sunda levnadsvanor
- främjande av mental hälsa och förebyggande av rusmedelsmissbruk
- främjande och upprätthållande av funktionsförmåga
- delaktighet samt främjande av trygghet.

Välfärdsområdets tyngdpunktsområden beaktas enligt befolkningssegmenten; barn, unga och familjer, den arbetsföra befolkningen och äldre befolkningen. I planen definieras vem som ansvarar för utförandet. En betydande del av åtgärdernas hänvisas till kommunerna, och/eller kommunerna i samarbete med tredje sektorn eller i samarbete med välfärdsområdet.

Pedersöres välfärdsplan bör framöver ta ställning till hur man i kommunen ska jobba för att svara mot välfärdsområdets målsättningar kring främjande av hälsa och välfärd. Det kommunvisa åtgärderna bör definieras i kommunens egen välfärdsplan. Välfärdsområdets mål är bl.a. att "Erbjuda alla barn möjlighet till en kostnadsfri hobby med låg tröskel" och ansvaret för att förverkliga åtgärder hänvisas till kommunerna. Förslag till åtgärder finns uppräknade men framöver bör vi göra egna avvägningar för hur vi använder resurserna och vad som är möjligt att genomföra.

Välfärdsområdets utkast till välfärdsplan för perioden 2023-2025 i bilaga.

Därutöver är ett lagförslag under arbete kring minimiinformationsinnehållet i kommunernas välfärdsberättelser och planer som redan beaktas i den statistik som finns i denna välfärdsberättelse 2017 - 21. Allmänna trender kan således utläsas även ur denna statistik.

Tiden efter coronapandemin

Kommunen har de senaste åren fått extra statsunderstöd för att bättre kunna hantera de negativa effekterna av coronaepidemin. Vi har tyvärr sett att den utdragna Corona-epidemin försämrat utgångsläget för många elever och vi ser att behoven av stöd och specialundervisning ökar. Vi följer också nu upp inlärningsresultat och välmåendet bland barn och unga med tanke på att vi vet att riktade insatser kommer att behövas under en längre tid framöver. Som ett exempel i den senaste "Hälsa i skolan" undersökningen ser vi att de senaste två åren medfört konsekvenser som vi behöver kunna hantera. Bland annat ser vi att konflikter inom familjerna ökat och det lyfter speciellt pojkarna upp i vår kommun.

Vi ser också en ökning av elever som inte kommer till skolan på grund av socioemotionella problem. Så kallade hemmasittare är tyvärr ett problem som även finns i Pedersöre. Nya pedagogiska modeller för att förhindra detta utprövas nu i kommunen.

Systematisk utveckling och stärkande av den generellt inriktade elevhälsan i Pedersöre kommun

Vi har speciellt de senaste åren sett att vi behöver prioritera insatserna då det gäller den generellt inriktade elevhälsan. I kommunen finns utarbetat en handlingsplan i form av ett årshjul för elevhälsa. Alla skolor och förskolor använder nu detta årshjul. Kommunen har många verksamhetspunkter och vi behöver mera systematiskt och handgripligt stöda och coacha enheternas personal då det gäller att sätta igång verksamheten som berör den generellt inriktade elevhälsan. Viljan är stor att jobba förebyggande men vi behöver fortsätta ge mera stöd till personalen hur man verkställer olika aktiviteter.

Både från elevhälsapersonalen och från lärarhåll sägs tydligt att behovet av generellt inriktad elevhälsa i kommunen är stor. I Pedersöre kommuns befolkning är andelen barn och unga förhållandevis stor. Kommunen kännetecknas av familjer med många barn och vi har sett att familjernas ork och mående har påverkats av coronaepidemin. Behovet av kurators- och skolpsykologtjänster har ökat kraftigt där resurserna nu binds upp av akuta elevhälsaärenden. Skolornas lärare behöver få mera stöd i att implementera och verkställa de åtgärder och teman som finns angivna i elevhälsans årshjul och i skolornas elevhälsaplaner. Vi ser att vardagen i skolorna är hektisk och därför behöver vi hjälpa skolorna att kunna prioritera och rikta in stödinsatserna där de behövs. Ett övergripande mål är att få till stånd ett mera systematiskt och fokuserat elevhälsaarbete på alla skolor. Alla elever ska få stöd för ett mera hållbart välbefinnande. För att garantera likvärdig service i alla skolor behövs stöd och coachning åt lärarna. I den hektiska skolvardagen är det lätt hänt att prioriteringarna blir fel och att man tappar fokus. Viljan hos våra lärare och elevhälsapersonal är god men vi behöver bli bättre på att fokusera och arbeta mera långsiktigt. På detta sätt uppnås också konkreta resultat. Att skapa en bestående förändring tar tid. Uthållighet och fokus i arbetet är viktigt om ni ska uppnå systemeffekten, dvs att alla är med på tåget! (Se t.ex. Uljens & Smeds-Nylund 2021. Pedagogiskt ledarskap och skolutveckling. Studentlitteratur)

Från och med 2023 tillämpas den koefficientbaserade tilldelningen av statsandelar för välfärdsfrämjande arbete fullt ut redan från 2023. Den sk. Hyte-koefficienten inkluderas i välfärdsplanen för att möjliggöra en kontinuitet i uppföljningen. I välfärdsplanen följer man också upp de processindikatorer som begärs av staten för att beskriva vilka resurser kommunen har för att främja välfärd och hälsa.

Den statistik som efterfrågas är omfattande men framför allt krävs ett tvärsektorielt samarbete och ett nytt tänkesätt, exempelvis gällande hur man i beredningen av ärenden ska beakta hur olika åtgärder påverkar invånarnas hälsa och välmående, detta gäller framförallt motionsfrämjande åtgärder.

En del saker har åtgärdats, bland annat har en person utsetts till ansvarig för hälsa- och välfärd, och det borde framgå av statistiken. En viss fördröjning kan förekomma men det finns även direkta fel i statistiken. Exempelvis ska kommunerna svara på frågan "Utnyttjas invånarråd och forum vid planeringen och utvecklandet av kommunens tjänster?". Ja ger 100 poäng, nej eller inget svar ger 0 poäng. Pedersöre har 0 poäng, vilket inte överensstämmer med verkligheten. Vid flertalet tillfällen har invånarforum och diskussionsmöten för intresserade ordnats under de två senaste åren, bland annat har skolfrågor och vindkraftsstrategin samt delaktighetsträffar på bibliotek kring den allmänna servicen på lokal nivå dryftats men detta framgår inte av statistiken.

För att statistiken ska bli rätt krävs en bättre intern uppföljning. En årsklocka för vård- och omsorgssektionen bör utarbetas samt en arbetsordning för hur hälso- och välfärdens nyckeltal ska bearbetas i det praktiska arbetet och vem som sköter uppföljningen och rapporterar den vidare till vård- och omsorgssektionen. När skall den årliga välfärdsberättelsen presenteras för fullmäktige, vad är den sektoröverskridande arbetsgruppens uppgift osv. Ramarna för välfärdsarbetet bör bli tydligare. Av årsklockan bör framkomma vilken statistik, bland annat Teaviisari enkäter, som ska redovisas när och av vem. Detta är avgörande för att arbetet ska framskrida men också för att Pedersöre ska erhålla

statsandelar för det arbete som vi redan gör i kommunen. Målsättningen bör också vara att bli bättre och samtidigt öka statsandelen för det förebyggande arbetet.

Avdelningarna tar ställning till den godkända välfärdsplanen och den statistik som finns i välfärdsberättelsen. Avdelningarna bör ta ställning till välfärdsplanen i form av en åtgärdsplan och åtgärdsplanen hänvisas till Vård- och omsorgssektionen. Målen för välfärdsarbetet inkluderas i budgetmålen från och med hösten 2023.

Tabell: Indikatorer som beskriver kommunens verksamhet och som används vid fastställandet av tilläggsdelen för främjande av välfärd och hälsa i kommunerna. I tabellen för Pedersöre anges

Indikator	Hela landet	Österbotten 2021 Kommunernas medeltal	Pedersöre kommun 2021	Pedersöre kommun 2022
Granskning av skolmiljöns sundhet och trygghet samt av välbefinnandet i skolan med tre års mellanrum. m. Granskningen verifieras med en granskningsrapport. (Sotkanet 5397)	89	Ingen uppgift	93	Ingen uppgift
Elevernas totala frånvaro från skolan följs upp i hela skolan. %-andel vägd mot elevantal. (Sotkanet 5313)	70	48	63	63
Skolan har långa raster för motion. %-andel vägd mot elevantal. (Sotkanet 5316)	60	57	64	64
Skolan följer Statens näringsdelegations rekommendation för skolbispisningen om ordnande av skollunch och mellanmål. %-andel vägd mot elevantal. (Sotkanet 5317)	70	47	55	55
De tjänsteinnehavare som ansvarar för motionsfrämjandet deltar i organens förhandsbedömning av konsekvenserna. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5320)	56	38	Ingen uppgift	0
Kommunen sammankallar regelbundet motions- och idrottsföreningar till gemensamma möten. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5321)	73	69	Ingen uppgift	100
Det rapporteras årligen om barnens och de ungas motionsaktivitet i kommunens välfärdsrapport eller i en motsvarande berättelse. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5323)	54	31	Ingen uppgift	0
I kommunen ordnas riktade motionsgrupper för barn och unga som inte är med i idrottsföreningarnas verksamhet. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5327)	77	85	Ingen uppgift	100

Kommunen har en tväradministrativ arbetsgrupp som behandlar motionsfrämjande. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5328)	83	58	Ingen uppgift	100
I kommunens revisionsnämnds revisionsberättelse bedöms per fullmäktigeperiod hur kommunens välfärds- och hälsomål har genomförts. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5330)	49	14	0	0
I kommunens budget och ekonomiplan definieras för budgetåret mätare, genom vilka genomförandet av målen för främjandet av befolkningens välfärd och hälsa följs upp. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5331)	78	50	100	100
Kommunen har en särskilt utsedd sakkunnig, planerare eller motsvarande som samordnar arbetet med att främja välfärd och hälsa. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5333)	89	50	Ingen uppgift	0
Vid planeringen och utvecklandet av kommunens tjänster utnyttjas invånarråd och forum. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5335)	77	79	Ingen uppgift	0
Till fullmäktige rapporteras årligen om befolkningens levnadsvanor och om de förändringar som skett i dem. Ja/Nej eller ingen uppgift. (Sotkanet 5336)	69	43	0	0

Indikatorer som beskriver resultatet av kommunens verksamhet och som används vid fastställandet av tilläggsdelen för främjande av välfärd och hälsa.

Indikator	Hela landet	Österbotten 2020 el.21 Kommunernas medeltal	Pedersöre 2021	Pedersöre 2022
Upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt, andel av eleverna i årskurs 8 och 9, Sotkanet 5301 (Hyte)/ 286 (jämförelsestatistik)	25,7%	26,6%	44 (Hyte) 28.2%	44 (Hyte)
Övervikt, andel eleverna i årskurs 8 och 9, Sotkanet 5303 (Hyte) / 3906 (jämförelsestatistik)	18%	19,4%	58 (Hyte) 22.3%	58 (Hyte)
Uppgifter ur Statistikcentralens examensregister om personer i åldern 17–24 år som står utanför utbildning, andel av befolkningen i samma ålder, Sotkanet 5304 (Hyte) /3219 (jämförelsestatistik)	7,8%	6,4%	38 (Hyte) 7.6%	55 (Hyte)

Uppgifter ur Institutet för hälsa och välfärds utkomstregister om personer i åldern 25–64 år som fått långvarigt utkomststöd, andel av befolkningen i samma ålder, Sotkanet 5306 (Hyte) / 234 (jämförelsestatistik)	2,8%	1,5%	26 (Hyte) 0.4%	100 (Hyte)
Uppgifter ur Pensionsskyddscentralens pensionsstatistik om personer i åldern 25–64 år som får arbetsförmögenhetspension, andel av befolkningen i samma ålder, Sotkanet 5307 (Hyte) / 306 (jämförelsestatistik)	5,3%	6,3%	100 (Hyte) 4.6%	100 (Hyte)
Uppgifter ur Institutet för hälsa och välfärds statistik över specialiserad sjukvård och primärvård, vårdanmälningsuppgifter om vårdperioder i anslutning till fallolyckor bland personer som fyllt 65 år i jämförelse med 10 000 personer i samma ålder, Sotkanet 5308 (Hyte) / 3959 (jämförelsestatistik)	343 st	264 st	35 (Hyte) 217 st	100 (Hyte)

Kommunens satsningar och löpande verksamhet ska öka invånarnas välmående i grupperna:

- Barn, unga och familjer
- Vuxna i arbetsför ålder
- Den äldre befolkningen

Uppföljningen sker statistiskt och målsättningen är att få den statistik som identifierats som negativ i välfärdsberättelsen för 2017 - 21 till en mera positiv riktning.

För att statistiken ska vara ett ändamålsenligt arbetsredskap och möjliggöra satsningar på exempelvis unga, bör Pedersöre få tillförlitlig statistik kring ungas välmående när det gäller studerande inom yrkesutbildningen. Statistiken kopplas till läroanstaltens placering, inte de studerandes boendeort.

Arbetet med barnvänlig kommun får genomslagskraft inom alla sektorer. Målmedvetna satsningar bör göras sektoröverskridande för att främja barn och ungas välmående.

Satsningar på rörelse och motion inom alla åldersgrupper bör göras. Arbetet med motionsrådgivning och olika målgruppsinriktade rörelseprojekt bör initieras och fortsätta. Olika modeller för att öka rörelse i vardagen bör testas och utvärderas för att om möjligt förbättra resultaten i Move-test och öka rörelseförmågan. En meningsfull fritid för alla åldrar men framför allt för barn och unga och för seniorer är en viktig del av det hälsofrämjande arbetet. Det finns också forskning som styrker att fysiska aktiviteter är positivt för det psykiska måendet, ökar koncentrationsförmågan och förbättrar inläringen. Satsningar som får både unga och äldre i rörelse borde således ge statistiskt resultat på många områden.

För att förebygga vanliga folksjukdomar så bör vardagsmotionen öka. Kunskap om kostens inverkan på det egna måendet är mycket relevant för att minska andelen överviktiga. Det är problematiskt att 22 % av alla elever i åk 8-9 2021 är överviktiga men det är inte heller oproblemiskt att prata om vikt och behovet av viktnedgång bland tonåringar. Här krävs gemensamma insatser och stöd och upplysning till bland annat föräldrar som sätter grunden för barns kostvanor. I första hand är det Välfärdsområdets uppgift men kommunen kan göra stödande insatser med olika kampanjer och genom målmedvetet arbete redan inom småbarnspedagogiken. Motionsrådgivarens arbete och Medborgarinstitutets kursverksamhet är också en del av helheten.

Genom olika satsningar på cykelparkeringar, markerade cykelleder och cykelrutter så kan kommunen möjliggöra cykelpendling. Genom kampanjer kan vi lyfta upp frågor som välmående, hållbarhet och klimatinsatser. Ett sektoröverskridande arbete främjar tänkesättet.

Genom satsningar på delaktighet och exempelvis medborgarbudgetering kan intresset för den egna närmiljön och det egna välmåendet öka. Nya initiativ och gräsrotsverksamhet kan uppstå och engagera kommuninvånarna. Pedersöreappen är ett viktigt redskap för ökad tillgänglighet och delaktighet i alla åldrar.

Aktiva invånare är välmående invånare. Skötseln av skidspår, vandringsleder, allmänna mötesplatser, föreningsdriven verksamhet för alla målgrupper är viktiga mötesplatser, möjligheten att sjunga i kör och att hembygdsvårskor bygger väldigt långt på frivilliga krafter. Där ska kommunen fortsättningsvis möjliggöra och främja aktivitet. Stödet till föreningar och tredje sektorn är mycket viktigt.

Följande åtgärder bör särskilt följas upp med tanke på välfärdsarbetet:

- Elevhälsan och hur den fungerar inom välfärdsområdet.
- En långsiktig satsning för att ge redskap åt personal som arbetar med barn och unga med tanke på teman som rör sex, relationer, språkbruk. Satsningen krävs för att barn och unga ska ha redskap att hantera dagens informationsflöde och vårt medieklimat.
- Främja en rörlig livsstil från tidig ålder.
- Samtliga avdelningar ska jobba förebyggande och hälsofrämjande. Arbetet ska återspeglas i en positiv statistik och ökad statsandel (HYTE)
- Avdelningarna ska bekanta sig med välfärdsområdets välfärdsplan och ta ställning till hur man på sektornivå kan svara mot välfärdsområdets målsättningar.
- En årsklocka uppgörs för Pedersöres välfärdsarbete